

საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

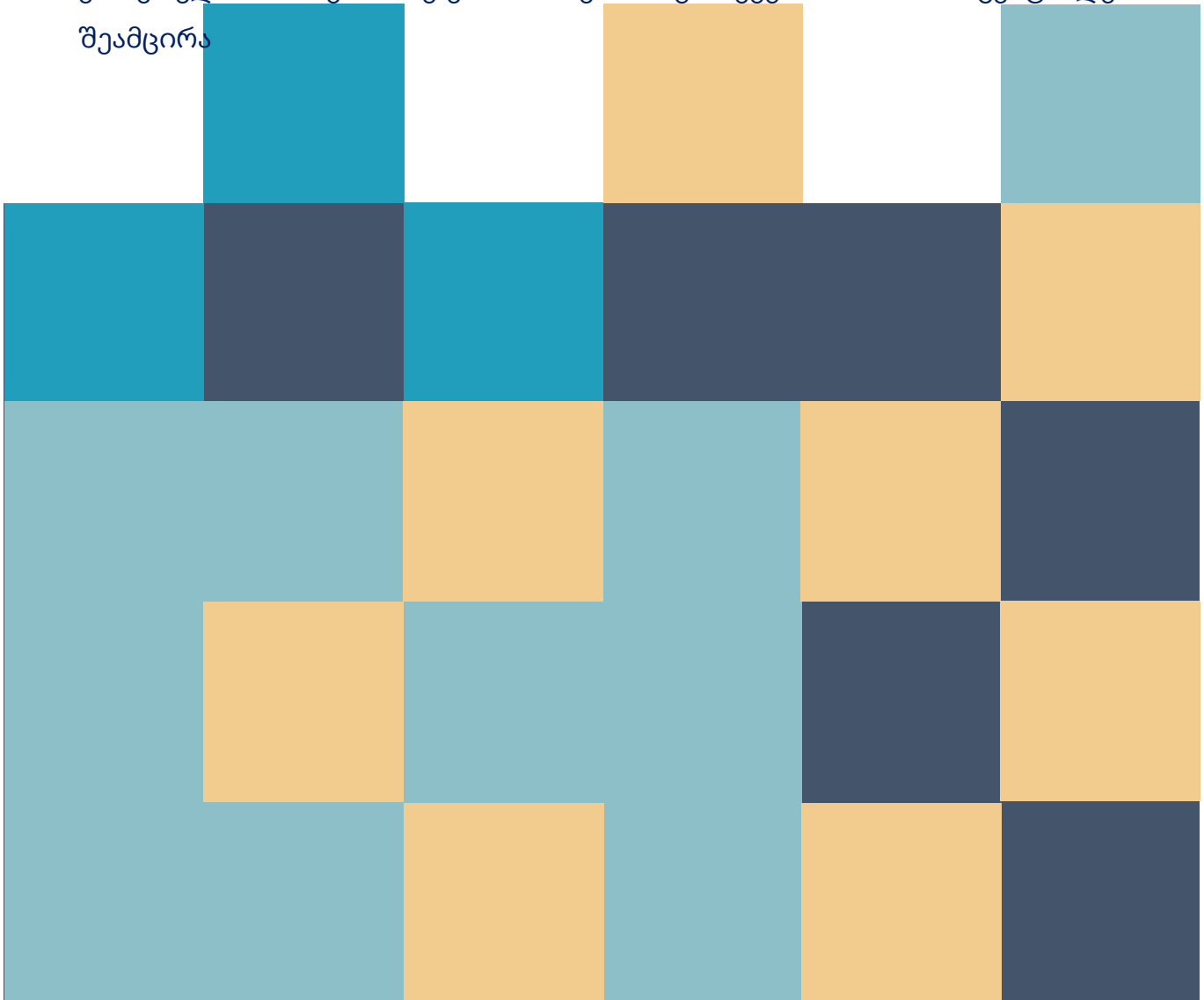

ეკონომიკური ტენდენციების
კვარტალური მიმოხილვა

II კვარტალი, 2024

მოკლე შეჯამება

- 2023 წლის ეკონომიკურმა ზრდამ, წინასწარი მონაცემებით, 7.5 პროცენტი შეადგინა
- 2024 წლის მეორე კვარტალში საშუალო ეკონომიკურმა ზრდამ 9.5 პროცენტი შეადგინა, ხოლო პირველ კვარტალში საშუალო ზრდამ 8.4 პროცენტი იყო
- მეორე კვარტალში წლიურმა ინფლაციამ შეადგინა 1.9 პროცენტი, ხოლო საბაზისო ინფლაციამ (თამბაქოს გარეშე) – 1.8 პროცენტი
- ადგილობრივი ექსპორტი შემცირდა წლიურად 1.2 პროცენტით
- იმპორტი გაიზარდა წლიურად 1.9 პროცენტით
- ტურიზმიდან მიღებული შემოსავალი გაიზარდა როგორც 2023 წლის მეორე კვარტალთან, ასევე - 2019 წლის დონესთან შედარებით
- ეროვნულმა ბანკმა რეფინანსირების განაკვეთი 8.0 პროცენტამდე შეამცირა

სარჩევი

<u>რეალური სექტორი</u>	4
<u>ეკონომიკური ზრდა</u>	4
<u>დასაქმება და უმუშევრობა</u>	6
<u>ფასების დონე</u>	7
<u>რეგიონის ეკონომიკური მიმოხილვა</u>	9
<u>საგარეო სექტორი</u>	11
<u>მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი</u>	11
<u>საგარეო ვალი</u>	12
<u>პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები</u>	13
<u>საგარეო ვაჭრობა</u>	14
<u>ტურიზმი</u>	15
<u>ფულადი გზავნილები</u>	15
<u>სხვა ქვეყნებზე დამოკიდებულება</u>	16
<u>გაცვლითი კურსი</u>	17
<u>ფისკალური სექტორი</u>	18
<u>ნაერთი ბიუჯეტის შესრულება</u>	18
<u>საქართველოს სახელმწიფო ვალი</u>	20
<u>მონეტარული სექტორი</u>	21
<u>კერძო სექტორის ლარიზაცია</u>	21
<u>სესხების მიმოხილვა</u>	22
<u>დეპოზიტების მიმოხილვა</u>	23
<u>მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი</u>	24
<u>საპროცენტო განაკვეთები</u>	25

რეალური სექტორი

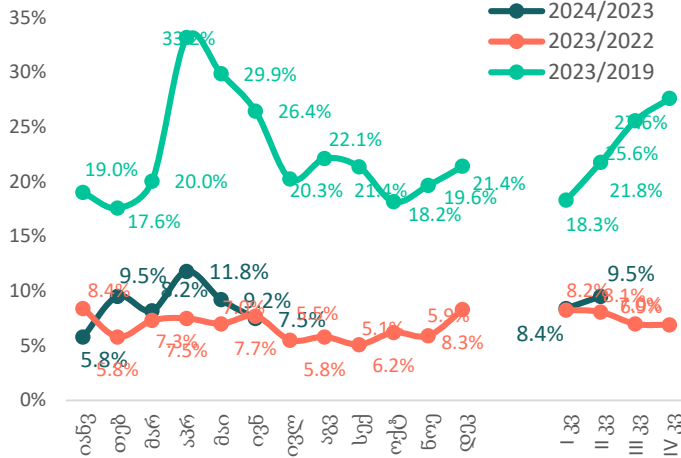
ეკონომიკური ზრდა

წინასწარი მონაცემებით, 2024 წლის პირველ კვარტალში რეალური მთლიანი შიდა პროდუქტი წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით გაიზარდა 8.4 პროცენტით, ხოლო მეორე კვარტალში ზრდამ საშუალოდ 9.5 პროცენტი შეადგინა. ამავე დროს, 2024 წლის მეორე კვარტალში რეალურმა ეკონომიკურმა ზრდამ 2019 წლის მეორე კვარტალთან შედარებით შეადგინა 42.2 პროცენტი საშუალოდ. მეორე კვარტალში ექსპორტი წლიურად შემცირდა 4.4 პროცენტით, ხოლო იმპორტი წლიურად გაიზარდა 1.9 პროცენტით. ამავე დროს, 2019 წლის მეორე კვარტალთან შედარებით, ექსპორტი გაიზარდა 58.2 პროცენტით, ხოლო იმპორტი გაიზარდა 71.8 პროცენტით. ტურიზმის გათვალისწინებით, პანდემიამდე არსებულ მდგომარეობასთან შედარებით, საგარეო მოთხოვნა იზრდება და საერთაშორისო მოგზაურობისგან მიღებული შემოსავალი მეორე კვარტალში წლიურად გაიზარდა 24.3 პროცენტით 2019 წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით, რაც 8.1 პროცენტთან ზრდას გულისხმობს წინა წელთან შედარებით. რაც შეეხება საერთაშორისო გზავნილებიდან მიღებულ შემოსავალს, იგი შემცირებულია 34.5 პროცენტით, 2023 წლის მეორე კვარტალთან შედარებით.

აღსანიშნავია, რომ 2023 წელს რეალური მშპ წლიურად გაიზარდა 7.5 პროცენტით. რაც შეეხება 2024 წლის პირველ კვარტალში, დაფიქსირდა 8.4 პროცენტის ზრდა, რაც 2019 წლის შესაბამის პერიოდთან მიმართებაში 28.2 პროცენტთან ზრდას ნიშნავს.

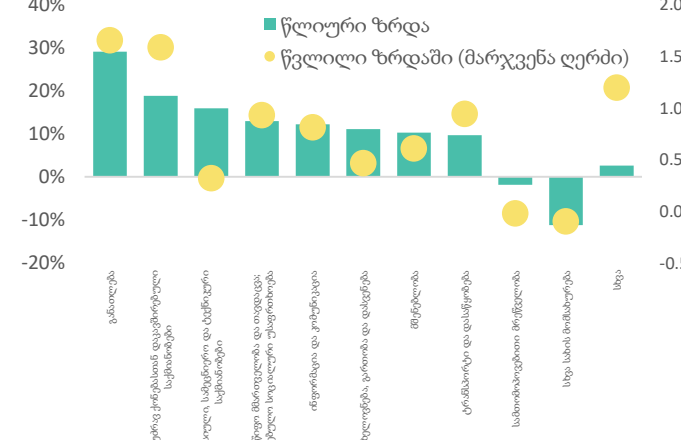
2024 წლის პირველ კვარტალში მნიშვნელოვანი წილი მოხმარების კომპონენტმა შეიტანა, მან მთლიან ზრდაში რეალურ გამოსახულებაში 7.8 პ.პ. წვლილი შეიტანა გაიზარდა, ასევე მნიშვნელოვანი წვლილი ჰქონდა ექსპორტის კომპონენტს, რომელიც 4.0 პ.პ. გავლენა მოახდინა და ინვესტიციებს, რომელმაც ზრდის მიმართულებით 1.7 პ.პ. წვლილი შეიტანა. ამავე დროს, რეალურ გამოსახულებაში შემცირდა იმპორტის კომპონენტის წვლილი და მან უარყოფითი 5.1 პ.პ. შეადგინა.

დიაგრამა 1: ეკონომიკური ზრდა

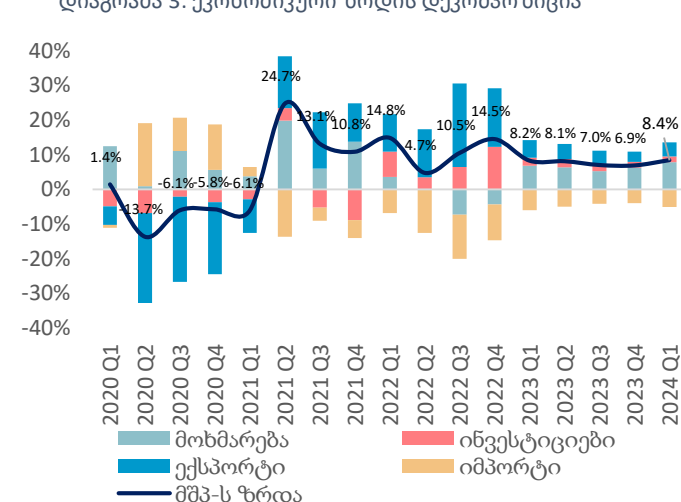
წყარო: საქსტატი

დიაგრამა 2: სექტორების რეალური ზრდა, 2024 I კვარტალი

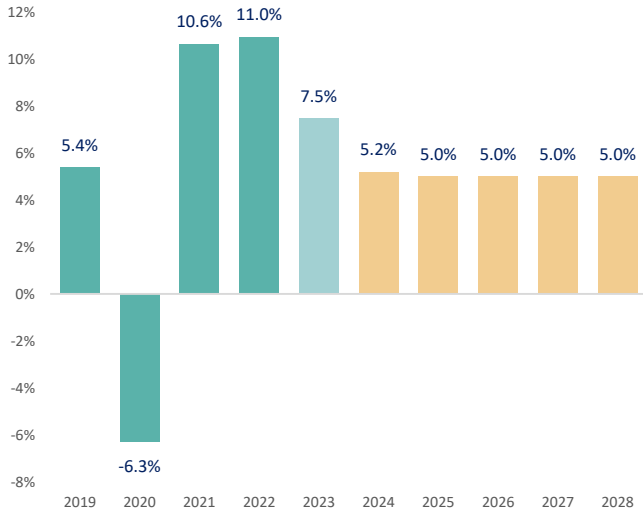
წყარო: საქსტატი

დიაგრამა 3: ეკონომიკური ზრდის დეკომპოზიცია

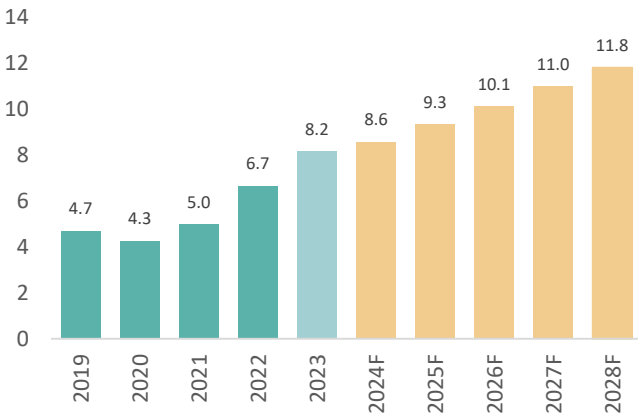
წყარო: საქსტატი

დიაგრამა 4: ეკონომიკური ზრდის პროგნოზი

წყარო: საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

დიაგრამა 5: მშპ მოსახლეობის ერთ სულზე, ათასი აშშ დოლარი

წყარო: საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

2024 წლის I კვარტალში რიგ საქმიანობებში გამოვლინდა რეალური ეკონომიკური ზრდა. კერძოდ, მნიშვნელოვანი წვლილი ზრდაში შეიტანა შემდეგმა საქმიანობებმა: განათლება: 29.1% წ/წ (1.7 პ.პ.), უძრავ ქონებასთან დაკავშირებული საქმიანობები: 18.8% (1.6 პ.პ.), პროფესიული, სამეცნიერო და ტექნიკური საქმიანობები: 16.0% (0.3 პ.პ.), სახელმწიფო მმართველობა და თავდაცვა: 13.0% (0.9 პ.პ.), ინფორმაცია და კომუნიკაცია: 12.2% (0.8 პ.პ.), ხელოვნება, გართობა და დასვენება: 11.1% (0.5 პ.პ.), მშენებლობა: 10.3% (0.6 პ.პ.), ტრანსპორტი და დასაწყობება: 9.7% (0.9 პ.პ.).

2024 წლის განმავლობაში ზრდა ნაწილობრივ დამოკიდებული იქნება რეგიონში არსებულ მდგომარეობასა და ქვეყნის ეკონომიკაზე მის გავლენაზე. საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს პროგნოზის მიხედვით, 2024 წელს მოსალოდნელია 5.2 პროცენტის ეკონომიკური ზრდა, რომელიც უზრუნველყოფილი იქნება შიდა მოთხოვნის ზრდით და ბიუჯეტში გათვალისწინებული ფისკალური სტიმულების ღონისძიებებით. 2025-2028 წლებში გაგრძელდება საშუალოდ 5.0 პროცენტის ეკონომიკური ზრდა.

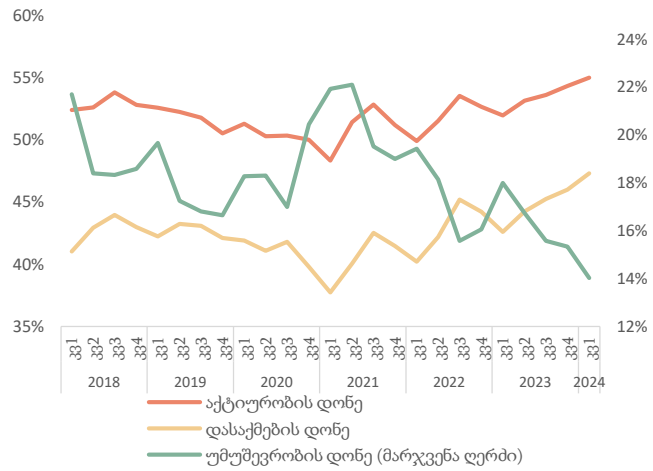
დასაქმება და უმუშევრობა

2024 წლის პირველ კვარტალში უმუშევრობის დონემ 14.0 პროცენტი შეადგინა, რაც 1.3 პ.პ-ით ნაკლებია წინა კვარტლის მნიშვნელობაზე და 4.0 პ.პ-ით ნაკლებია წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით. მათ შორის, უმუშევრობა ქალაქად შეადგენდა 14.4 პროცენტს (-5.3 პ.პ. წ/წ), ხოლო სოფლად - 13.5 პროცენტს (-2.0 პ.პ. წ/წ). 2024 წლის პირველ კვარტალში ეკონომიკურად აქტიურმა მოსახლეობამ შრომისუნარიანი ასაკის მოსახლეობის (15 წლის და უფროსი ასაკის მოსახლეობა) 55.0 პროცენტი შეადგინა. 2024 წლის პირველ კვარტალში, ქალების ჯგუფში უმუშევრობის დონემ შეადგინა 11.1 პროცენტი, ხოლო მამაკაცების ჯგუფში აღნიშნულმა მაჩვენებელმა შეადგინა 16.3 პროცენტი.

2024 წლის პირველ კვარტალში წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით დასაქმებულთა რაოდენობა გაიზარდა 10.2 პროცენტით, ხოლო 4.7 პროცენტული პუნქტით გაზრდილია დასაქმების დონე. ამავე პერიოდში უმუშევართა რაოდენობა წლიურად შემცირდა 18.1 პროცენტით. ამავე დროს, 13.2 პროცენტით გაიზარდა დასაქმებულთა საშუალო ნომინალური ხელფასი, რომელიც 2024 წლის პირველი კვარტლის მდგომარეობით შეადგენს 1943.4 ლარს.

2024 წლის პირველ კვარტალში ადგილი ჰქონდა პროდუქტიულობის 1.7 პროცენტთან შემცირებას წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით. პროდუქტიულობა გამოთვლილია რეალური მშპ-ს დასაქმებულთა რაოდენობაზე შეფარდების ზრდის ტემპით.

დიაგრამა 6: შრომის ბაზრის ინდიკატორები

წყარო: საქსტატი

დიაგრამა 7: პროდუქტიულობა და დასაქმებულთა საშუალო ხელფასი (წლიური ცვლილება, %)

წყარო: საქსტატი

ფასების დონა

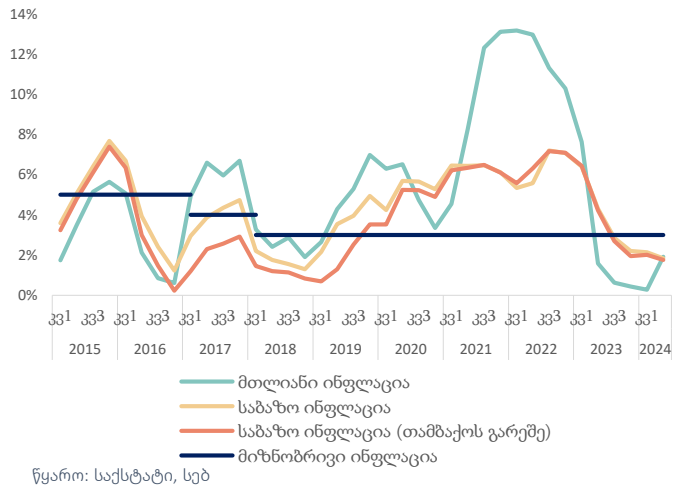
მას შემდეგ, რაც 2022 წელს ორნიშნა ინფლაცია დაფიქსირდა 11.9%-იან დონეზე და მაისში პიკს მიაღწია, 13.3%-ზე, მან შემცირება დაიწყო და კლება კვლავაც გრძელდება. შესაბამისად, ერთი მხრივ, მაღალი საბაზო ეფექტის, ხოლო მეორე მხრივ გამკაცრებული მონეტარული პოლიტიკის გამო, 2023 წელს ინფლაციის დონემ იკლო და იგივე ტენდენცია გრძელდება 2024 წელსაც. აღნიშნულზე გავლენა იქონია მსოფლიო ბაზარზე ნედლეულის ფასების და ასევე საკვები პროდუქტებისა და ნავთობის ფასების კლებამ. წლიურ ინფლაციაზე კლების მიმართულებით გავლენა ასევე დამოკიდებულია გაცვლითი კურსის გამყარებაზე, რაც ამცირებს ინფლაციის მაჩვენებელზე იმპორტირებული საქონლისა და სურსათის ფასების გავლენას.

საერთაშორისო სავალუტო ფონდის ბოლო პროგნოზის მიხედვით (აპრილი, 2024), მსოფლიო ინფლაცია 2024 წელს 2023 წლის 6.8 პროცენტიდან შემცირდება 5.9 პროცენტამდე, ასევე მოსალოდნელია 2025 წელს მისი 4.5 პროცენტამდე შემცირება. მოსალოდნელია, რომ განვითარებული ქვეყნები უფრო ადრეულად დაუბრუნდებიან მათ მიზნობრივ ინფლაციას, ვიდრე - განვითარებული ეკონომიკები. ინფლაციის შემცირების მიზეზებად საერთაშორისო სავალუტო ფონდი ასახელებს სამუშაო ძალაში მონაწილეობის დონის ზრდას, რაც ეროვნულ ბანკებს საშუალებას აძლევს გამკაცრებული მონეტარული პოლიტიკიდან ეტაპობრივად გამოვიდნენ.

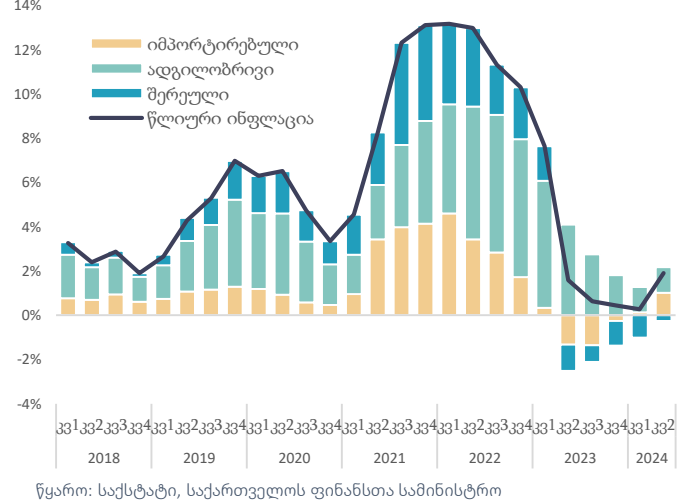
აღნიშნული ფაქტორების გათვალისწინებით, 2023 წლის ინფლაცია მიზნობრივ მაჩვენებელს ჩამოსცდა და მან 2.5 პროცენტი შეადგინა. 2024 წლის პირველ კვარტალში საშუალო ინფლაციამ 0.3 პროცენტი, ხოლო მეორე კვარტალში 1.9 პროცენტი შეადგინა, რაც ასევე მიზნობრივ ინფლაციაზე დაბალია. დაბალი ინფლაციის წყაროს მკაცრი მონეტარული პოლიტიკის შენარჩუნებისა და შემცირებული ინფლაციური მოლოდინების გამო, ადგილობრივად წარმოებული პროდუქტების დაბალი ინფლაცია წარმოადგენს. საბაზო ინფლაცია 2024 წლის მეორე კვარტალში გაუტოლდა 1.8 პროცენტს, რაც თამბაქოს გარეშე საბაზო ინფლაციის ტოლია.

2024 წლის 22 მაისს ეროვნული ბანკის მონეტარული პოლიტიკის კომიტეტმა მიიღო გადაწყვეტილება გამკაცრებული მონეტარული პოლიტიკიდან ეტაპობრივი გამოსვლის პროცესი გაეგრძელებინა და მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი 8.25 პროცენტიანი დონიდან 8.0 პროცენტამდე შეამცირა, ხოლო 19 ივნისს კვლავ

დიაგრამა 8: წლიური ინფლაცია

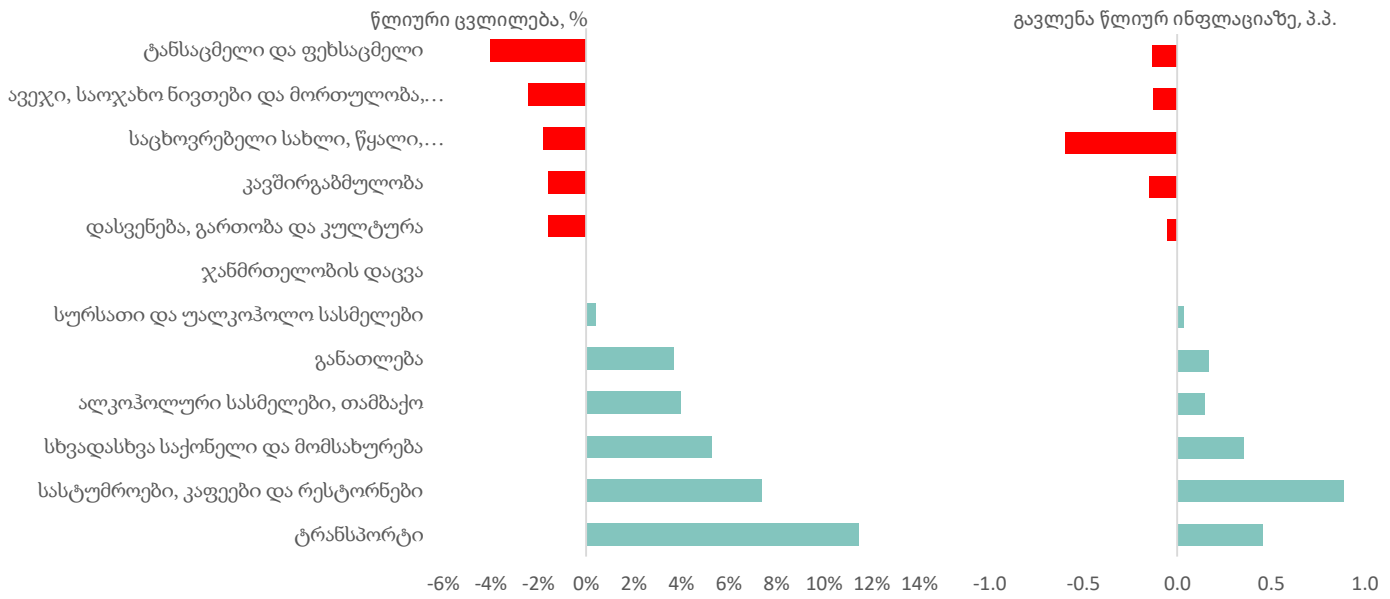
დიაგრამა 9: ინფლაციის დეკომპოზიცია

იგივე დონეზე დატოვა, ვინაიდან ქვეყანაში დაბალ ინფლაციური გარემო ნარჩუნდება და მთლიანი ინფლაცია კვლავ მიზნობრივი მაჩვენებლის ქვემოთაა. ინფლაციის ერთ-ერთი მთავარი რისკია გაცვლითი კურსის მერყეობა, რაც იმპორტირებული ინფლაციიდან მომდინარე ინფლაციურ წნეხს საყურადღებოს ხდის. ამასთან, ბოლო პერიოდში ნავთობზე საერთაშორისო ფასები შემცირდა, თუმცა სურსათის ფასების საერთაშორისო ინდექსი გაიზარდა მეორე კვარტალში, ამიტომ ეროვნული ბანკი მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთის შემცირებას მხოლოდ ნელი ტემპით განაგრძობს.

2024 წლის მეორე კვარტლის ჭრილში, მთლიან ინფლაციაში ადგილობრივი ინფლაციის წვლილი გაუტოლდა 1.2 პროცენტს, ხოლო იმპორტირებული ინფლაციის წვლილმა შეადგინა 1.0 პროცენტი.

დიაგრამა 10: ინფლაციის დეკომპოზიცია, II კვარტალი, 2024

წყარო: საქსტატი

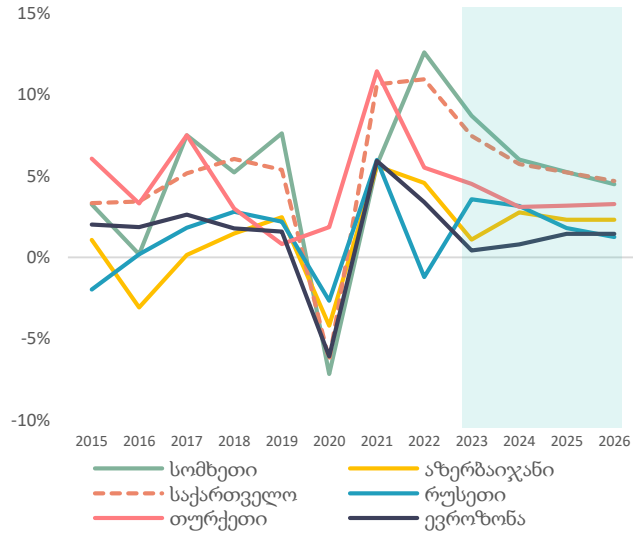
რეგიონის ეკონომიკის მიმოხილვა

2024 წლის აპრილში IMF-მა განაახლა თავისი პროგნოზები მსოფლიოს ძირითადი ქვეყნების ეკონომიკებისათვის. აღნიშნული განახლების მიხედვით 2022-2023 წლებში მსოფლიო ეკონომიკის ზრდა შეადგენდა შესაბამისად 3.5 და 3.2 პროცენტს. 2024 წლის საპროგნოზო ზრდის მაჩვენებელი გაუმჯობესებულია და 3.2 პროცენტს შეადგენს მთელი მსოფლიოსათვის. IMF-ის წინა ანგარიშის მიხედვით, 2024 წელს მსოფლიო ეკონომიკის მოსალოდნელი ზრდის ტემპი 2.9 პროცენტს შეადგენდა. წინა წელთან შედარებით ზრდის გაზრდა გამოწვეულია განვითარებული ქვეყნების, განსაკუთრებით გამოსარჩევია აშშ, ეკონომიკების ზრდის ამაღლებით. აღსანიშნავია ასევე, რომ 2024 წელთან დაკავშირებული მოლოდინები შედარებით უკეთესია, ვიდრე გასულ წელს იყო.

იმის მიუხედავად, რომ 2020 წელს თურქეთში არ ყოფილა რეცესია, მისი რეალური მშპ 2021 წელს 11.4 პროცენტით გაიზარდა. IMF-ის 2024 წლის აპრილის მიმოხილვის პროგნოზით, თურქეთის ეკონომიკა მოსალოდნელია რომ გაიზრდება 3.1 და 3.2 პროცენტით შესაბამისად 2024 და 2025 წლებში (2023 წლის 4.5 პროცენტის ზრდის შემდეგ). 2024 წლის ეკონომიკური ზრდის საპროგნოზო მაჩვენებლის 2024 წლის აპრილის პროგნოზი 2023 წლის ოქტომბრის პროგნოზთან შედარებით გაზრდილია 0.1 პროცენტული პუნქტით. მთავარ გამოწვევას თურქეთისთვის კვლავ ეროვნული ვალუტის, ლირას გაუფასურება და მაღალი ინფლაცია წარმოადგენს. აღსანიშნავია, რომ თურქეთში სრულდება მკაცრი მონეტარული პოლიტიკა და მოხმარება იწყებს აღდგენას. ფაქტობრივი ინფლაცია 53.9% იყო 2023 წელს. ინფლაციის მიმდინარე პროგნოზი 2024 წლისათვის 59.5 პროცენტს შეადგენს. 2024 წლის დასაწყისში თურქეთის სუვერენულ საკრედიტო რეიტინგებმა ცვლილება განიცადა. Fitch-მა თურქეთის რეიტინგი B (სტაბილური)-დან B+-მდე აამაღლა, S&P-მაც რეიტინგი B+ (პოზიტიური)-მდე გაზარდა, ხოლო Moody's-მა B3-ზე დააფიქსირა.

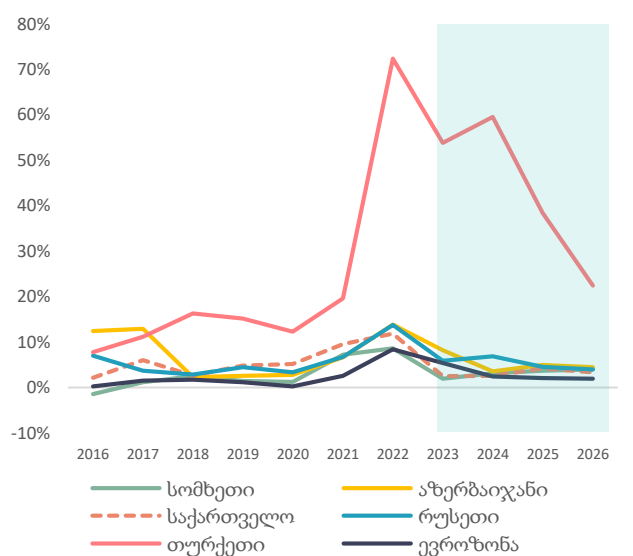
რუსეთის ეკონომიკამ, სანქციების ფონზე, მოსალოდნელზე უკეთესი შედეგი აჩვენა 2023 წელს. რუსეთის წინააღმდეგ დაწესებულ ზომებს არა მხოლოდ მოკლევადიანი, არამედ საშუალოვადიანი გავლენაც ექნება, ვინაიდან მსხვილი მომხმარებლები და ქვეყნები უარს ამბობენ რუსეთთან გრძელვადიან პარტნიორობაზე ენერჯო და სხვა სექტორებში. 2024 წლის აპრილის IMF-ის შეფასებებით, რუსეთის ეკონომიკის რეალური ზრდა 2023 წელს იყო 3.6%. რაც შეეხება 2024-2025 წლების პერიოდს, მოსალოდნელია, რომ ეს მაჩვენებელი იქნება შესაბამისად 3.2% და 1.8%. სარეიტინგო კომპანიებმა რუსეთის სუვერენული საკრედიტო რეიტინგი ჯერ მკვეთრად გააუარესეს, შემდგომ კი შეწყვიტეს მისთვის რეიტინგის მინიჭება.

დიაგრამა 11: ეკონომიკური ზრდა რეგიონში

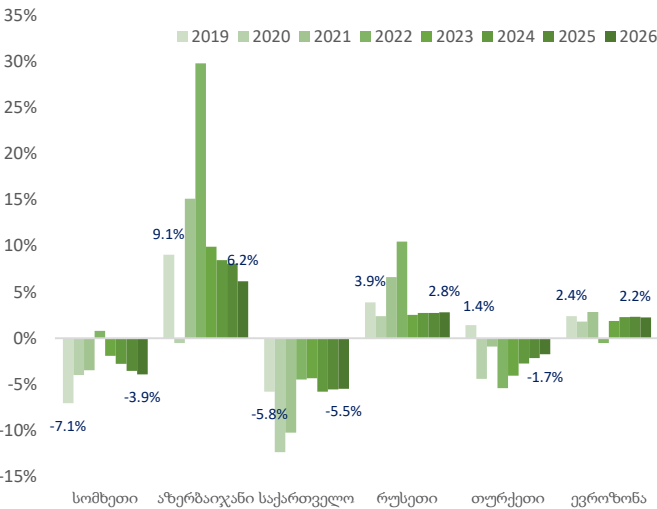
წყარო: საერთაშორისო სავალუტო ფონდი

დიაგრამა 12: ინფლაცია რეგიონში

წყარო: საერთაშორისო სავალუტო ფონდი

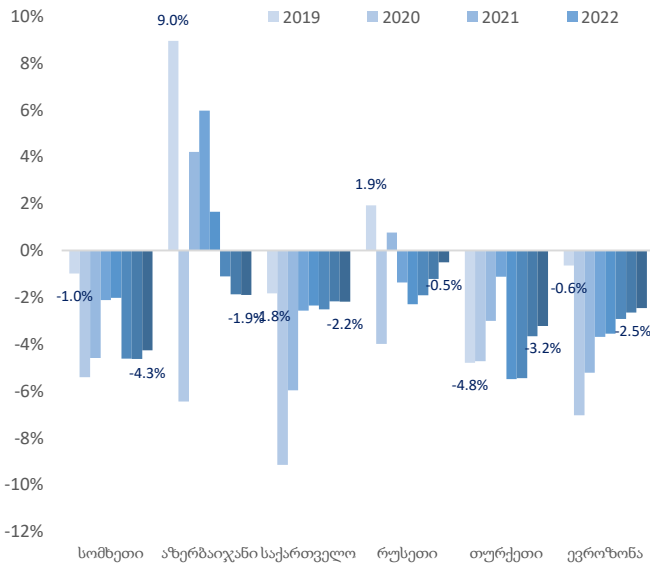
დიაგრამა 13: მიმდინარე ანგარიშის შეფარდება მშპ-თან, %

წყარო: საერთაშორისო სავალუტო ფონდი

ომის შედეგად გაზრდილი ნავთობის ფასები დადებითად აისახება აზერბაიჯანის ეკონომიკაზე, თუმცა IMF-ის 2024 წლის აპრილის ანგარიშის მიხედვით, აზერბაიჯანის მოსალოდნელი ზრდა გაუარესდა. 2021 და 2022 წლების მაღალი ზრდის შემდგომ, 2023 წელს რეალური ზრდა 1.1% იყო. 2024 და 2025 წლების აზერბაიჯანის რეალური მშპ-ს ზრდის პროგნოზია შესაბამისად 2.8% და 2.3%. უკანასკნელ წლებში აზერბაიჯანის ეკონომიკა ხასიათდებოდა მაღალი ინფლაციით, თუმცა შეინიშნება მისი ტემპის კლება (დისინფლაცია). 2023 წელს აზერბაიჯანში ინფლაციამ 8.2% შეადგინა. მოსალოდნელია, რომ ინფლაცია 3.5 და 5.0 პროცენტზე დაფიქსირდეს, შესაბამისად 2024 და 2025 წლებში. 2024 წლის მეორე კვარტლის ბოლოსთვის აზერბაიჯანის სუვერენული საკრედიტო რეიტინგები შემდეგია: Fitch-ის შეფასებით BB+ (პოზიტიური), S&P-ის შეფასებით BB+ (სტაბილური) და Moody's-ის მიხედვით Ba1 (სტაბილური).

დიაგრამა 14: ბიუჯეტის დეფიციტის შეფარდება მშპ-თან, %

წყარო: საერთაშორისო სავალუტო ფონდი

საერთაშორისო სავალუტო ფონდის პროგნოზების მიხედვით, მოსალოდნელი იყო, რომ რეგიონის ქვეყნებში, გარდა ომში ჩართული ქვეყნებისა, სომხეთის ეკონომიკა ყველაზე მეტად დაზარალდებოდა, ვინაიდან მისი ეკონომიკა ყველაზე მეტადაა რუსეთის ეკონომიკაზე დამოკიდებული. თუმცა არსებული რისკები არ მატერიალიზდა. სომხეთის ეკონომიკა 2023 წელს 8.7%-ით გაზარდა. IMF-ის 2024 წლის აპრილის შეფასებების მიხედვით, 2024 წელს სომხეთის რეალური მშპ 6.0 პროცენტით, ხოლო 2025 წელს კი 5.2 პროცენტით გაიზარდება (2023 წლის ოქტომბრის პროგნოზი 2024 წლისათვის 5.0%). ინფლაცია არ იყო სომხეთში მაღალი 2023 წელს (2.0%) და მოსალოდნელია, რომ 3.1-3.7 პროცენტების ფარგლებში იქნება 2024-2025 წლებში. 2024 წლის მეორე კვარტალში სომხეთის სუვერენული საკრედიტო რეიტინგები დაფიქსირებულია შემდეგ დონეებზე: BB- სტაბილური (Fitch და S&P) და Ba3 სტაბილური (Moody's).

უკრაინის გარშემო მდგომარეობა გაურკვეველი რჩება. IMF-მა განაახლა პროგნოზების გამოქვეყნება 2024 წლისა და მის შემდგომ პერიოდებზე, თუმცა სიტუაცია ამ ქვეყანაში შეიძლება შეიცვალოს ნებისმიერ მომენტში. IMF-ის მიხედვით, 2023 წელს უკრაინის ეკონომიკა გაიზარდა 5.0 პროცენტით, რაც წინა წლის დიდი ვარდნის გათვალისწინებით ეკონომიკის შემობრუნებაზე მიუთითებს, თუმცა საბაზო ეფექტიც მხედველობაშია მისაღები. რაც შეეხება 2024 და 2025 წლების პროგნოზებს, ქვეყნის რეალური მშპ-ს მოსალოდნელი ზრდა შესაბამისად 3.2 და 6.5 პროცენტების დონეზე განისაზღვრა. 2023 წელს უკრაინაში ინფლაცია 12.9% იყო და მოსალოდნელია, რომ შემცირდება მომდევნო წლებში.

საბარეო სექტორი

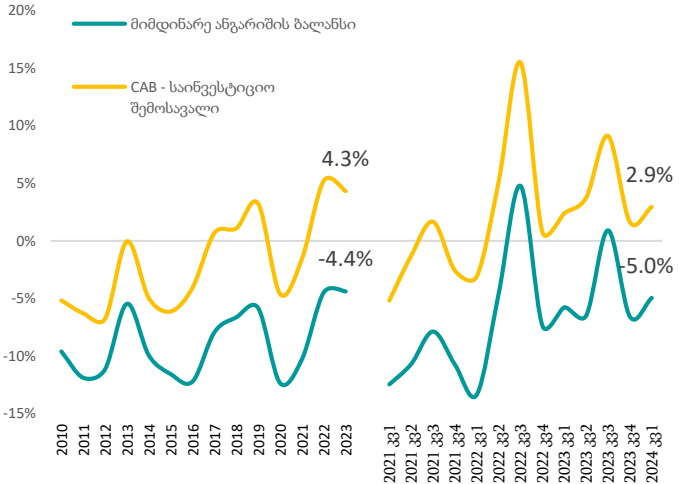
მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი

2020 წელს მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტმა მშპ-ს 12.4 პროცენტი შეადგინა, რაც მნიშვნელოვანი გაუარესებაა 2019 წლის 5.8 პროცენტიანი დეფიციტის შემდეგ. 2021 წლის მეორე კვარტალიდან მიმდინარე ანგარიშის ბალანსმა გაუმჯობესება დაიწყო. 2021 წელს დეფიციტმა მშპ-ს 10.3 პროცენტი შეადგინა, 2022 წელს კი მნიშვნელოვნად გაუმჯობესდა და მშპ-ს 4.5% შეადგინა. გაუმჯობესება გაგრძელდა 2023 წელსაც და 4.3% დაფიქსირდა, ხოლო 2024 წლის პირველ კვარტალში მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტმა 5.0 პროცენტი შეადგინა.

მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის დაფინანსება ხდება ვალით და პირდაპირი უცხოური ინვესტიციებით. დეფიციტის ვალით დაფინანსება გულისხმობს ახალი ვალის აღებას და შესაბამისად, უფრო მეტი ხარჯის გაწევას ვალის მომსახურებაზე. ამ მხრივ მნიშვნელოვანია, რომ მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის დაფინანსება პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების ზრდის ხარჯზე განხორციელდეს. საქართველოში ბოლო პერიოდში უმჯობესდებოდა მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის დაფინანსების სტრუქტურა. 2017 წელს დეფიციტი მთლიანად იყო პირდაპირი უცხოური ინვესტიციებით დაფინანსებული, ხოლო პოსტპანდემიურ პერიოდში დეფიციტის დაფინანსებაში საგარეო ვალი საკმაოდ დიდი წვლილით მონაწილეობდა. 2020 წელს ვალით დაფინანსებამ საკმაოდ დიდი წვლილი, 12.4%-დან 8.8 პ.პ შეიტანა დეფიციტის დაფინანსებაში. 2022-2023 წლებში კვლავ გაუმჯობესებულია სტრუქტურა და მთლიანი დეფიციტი უცხოური ინვესტიციებით დაფინანსდა.

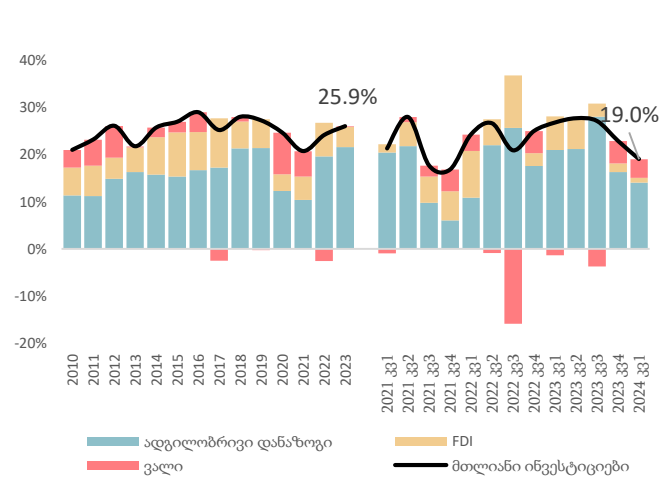
2024 წლის პირველ კვარტალში 5.0 პროცენტიდან 1.0 პ.პ იყო დაფინანსებული უცხოური ინვესტიციებით, ხოლო ვალის წვლილმა 3.9 პ.პ შეადგინა. ვალის წვლილი ასევე მაღალი იყო 2023 წლის მეოთხე კვარტალშიც (6.6%-დან 4.8 პ.პ), წინა პერიოდში დეფიციტის დაფინანსებისას ვალის უმნიშვნელო წვლილთან შედარებით. მესამე კვარტალში კი ვალის წვლილი უარყოფით 3.7 პ.პ-ს შეადგენდა მიმდინარე ანგარიშის დაფინანსებაში.

დიაგრამა 15: მიმდინარე ანგარიშის შეფარდება მშპ-თან, %

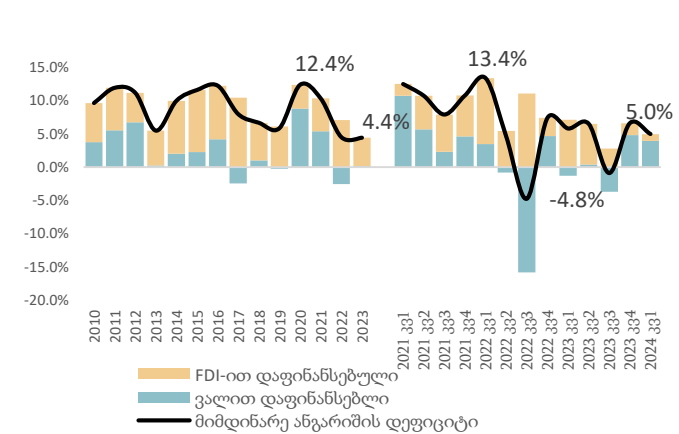
წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი, საქსტატი

დიაგრამა 16: ადგილობრივი ინვესტიციების დაფინანსება

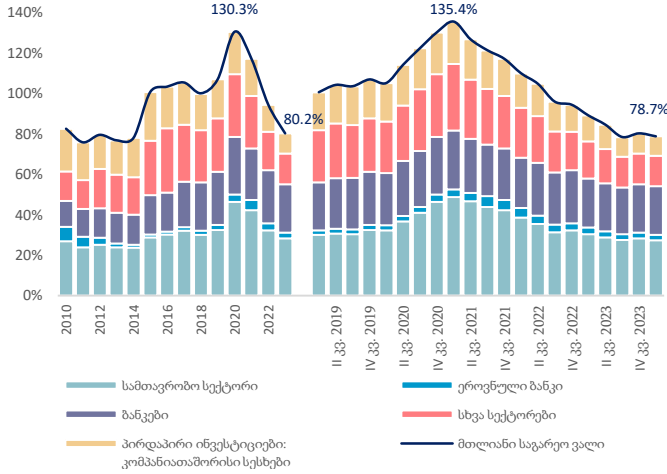
წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი, საქსტატი

დიაგრამა 17: მიმდინარე ანგარიშის დაფინანსება

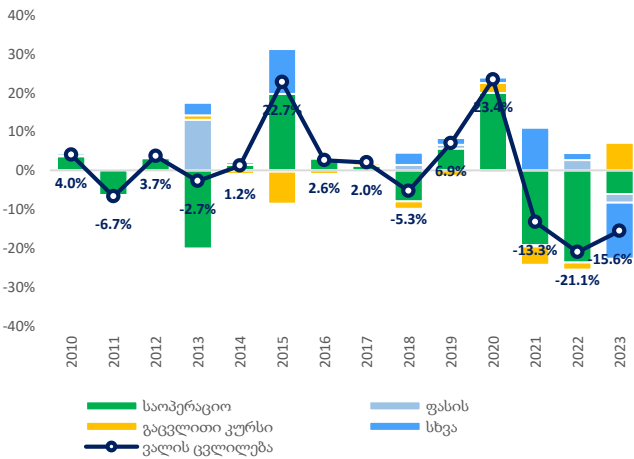
წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი, საქსტატი

დიაგრამა 18: საგარეო ვალი

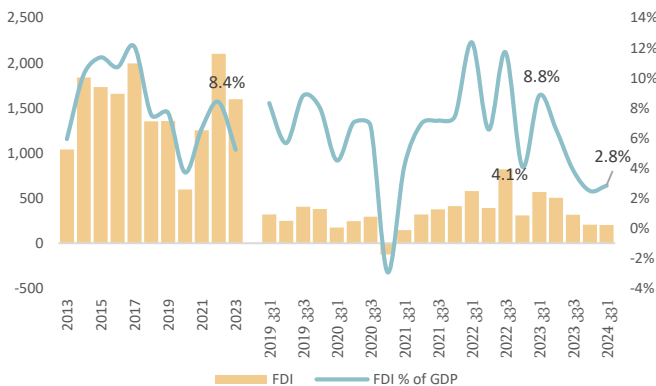
წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი, საქსტატი

დიაგრამა 19: ვალის მშპ-თან თანაფარდობის ცვლილება

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი, საქსტატი

დიაგრამა 20: პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები

წყარო: საქსტატი

საგარეო ვალი

მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტთან ერთად, საქართველოს ეკონომიკის დამატებით სისუსტედ საგარეო ვალი მიიჩნევა, რაც კვლავ რჩება მოწყვლადობის ძირითად წყაროდ. საგარეო ვალი შედგება როგორც სამთავრობო სექტორის ვალისგან, ასევე - კომერციული და ეროვნული ბანკის საგარეო ვალისგან და კომპანიათაშორის სესხებისგან.

მიმდინარე პანდემიის პირობებში საქართველოს მთლიანი საგარეო ვალი მნიშვნელოვნად გაიზარდა 2020 წელს და მთლიანი შიდა პროდუქტის 130.3 პროცენტი შეადგინა. წინა წელთან შედარებით კი 23.4 პ.პ-ით გაიზარდა. საგარეო ვალის ზრდა მნიშვნელოვნად იყო გამოწვეული სამთავრობო სექტორის ვალის ზრდით, პანდემიისას განხორციელებული ღონისძიებებისა და მოზიდული დაფინანსების გამო. 2021 წელს დაიწყო საგარეო ვალის კლება და მთლიანი შიდა პროდუქტის 117.0 პროცენტი შეადგინა, რაც 13.3 პ.პ-ით ნაკლებია წინა წლის მონაცემთან შედარებით. კლების მიზეზს წარმოადგენს ეკონომიკური აქტივობის დაჩქარება და შესაბამისად, ნომინალური მშპ-ს მოსალოდნელზე მეტად ზრდა. კლება გაგრძელდა 2022-2023 წლებშიც და 2023 წლის ბოლოს 80.2 პროცენტამდე შემცირდა, ხოლო 2024 წლის პირველ კვარტალში 78.7 პროცენტზე დაფიქსირდა, რაც ყველაზე დაბალი მაჩვენებელია პანდემიის შემდეგ.

საგარეო ვალის ცვლილების დეკომპოზიცია წარმოდგენილია როგორც საოპერაციო ანუ ვალის აღებით, ასევე - საფასო ეფექტით, გაცვლითი კურსის ცვლილებითა და ნომინალური მშპ-ს ცვლილებით. აღსანიშნავია, რომ 2015-2016 წლებში ზოგიერთ კვარტალში საგარეო ვალის ზრდაში ყველაზე დიდი წვლილი გაცვლითი კურსის გაუფასურებამ შეიტანა, თუმცა წლიურად გავლენა საოპერაციო ცვლილებას უფრო მეტი ჰქონდა. ამასთან, მშპ ხშირად ხელს უწყობდა საგარეო ვალის შემცირებას. პანდემიის შემდეგ, დოლარში გამოხატული ვალი შემცირებულია 13.3 და 21.1 პ.პ-ით. გაუმჯობესებული მიმდინარე ანგარიშის ბალანსის გამო საჭირო არ გახდა დეფიციტის ვალის ზრდით დაფინანსება 2021-2022 წლებში, რამაც ხელი შეუწყო ვალის შემცირებას. ეს გაგრძელდა 2023 წელსაც და ვალი შემცირდა 15.6 პ.პ-ით, სადაც წვლილი შეიტანა საოპერაციომ, კურსის ცვლილებამ კი ვალის ზრდას შეუწყო ხელი.

პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები

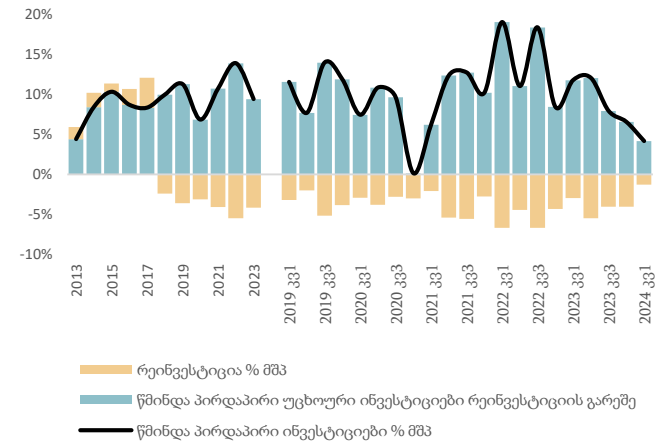
2024 წლის პირველ კვარტალში პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების (FDI) მოცულობამ დაახლოებით 201 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა (მშპ-ს 2.8 პროცენტი), რაც 64.4 პროცენტით ნაკლებია წინა წელთან შედარებით.

2024 წლის პირველ კვარტალში ყველაზე მეტი ინვესტიცია თურქეთიდან (21.0 პროცენტი მთლიან FDI-ში) შემოვიდა, ხოლო მეორე და მესამე ადგილს ინაწილებენ ჩეხეთი და აშშ, შესაბამისად, 20.6 პროცენტი და 16.7 პროცენტიანი წილებით მთლიან FDI-ში.

ინვესტიციები ძირითადად განხორციელდა ენერჯეტიკის სექტორში და მისმა მოცულობამ 78.7 მილიონი აშშ დოლარი შეადგინა (მთლიანი ინვესტიციების 39.1 პროცენტი). მთლიან ინვესტიციებში ასევე მაღალი წილი უკავია ტრანსპორტისა და კავშირგაბმულობის სექტორს 61.2 მილიონი აშშ დოლარით (30.4 პროცენტი).

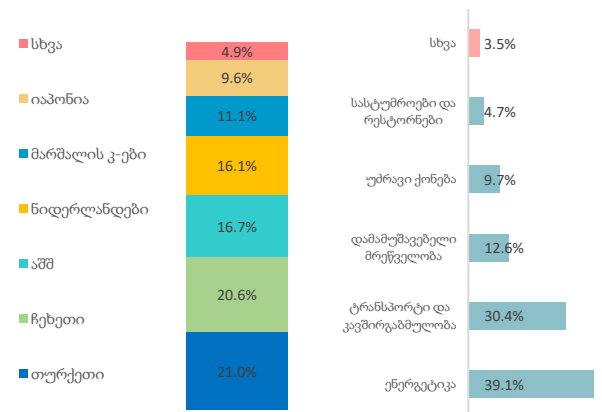
რაც შეეხება პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების კომპონენტებს, 2024 წლის პირველ კვარტალში რეინვესტირებულმა შემოსავლებმა მშპ-ს 1.3 პროცენტი შეადგინა და მისმა რაოდენობამ 92.5 მლნ აშშ დოლარს მიაღწია.

დიაგრამა 21: პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები

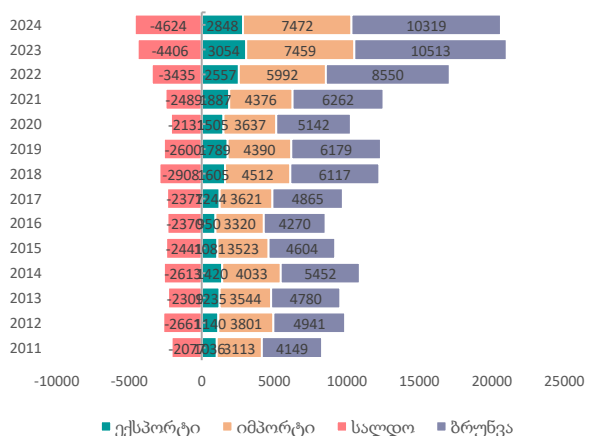
წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი, საქსტატი

დიაგრამა 22: FDI-ის განაწილება (%), 2024 კვ1

წყარო: საქსტატი

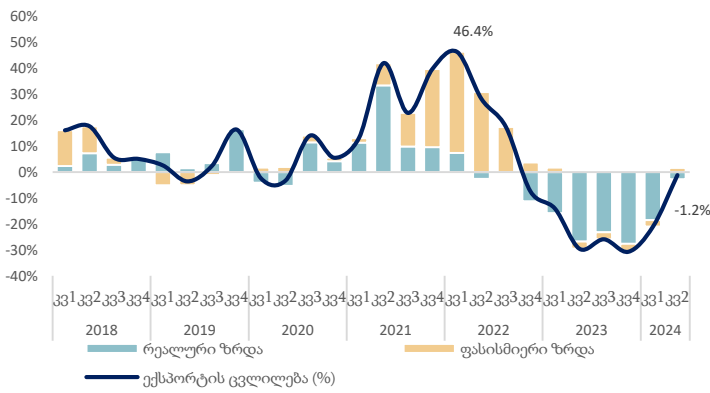
დიაგრამა 23: საგარეო ვაჭრობა, 6 თვე

წყარო: საქსტატი

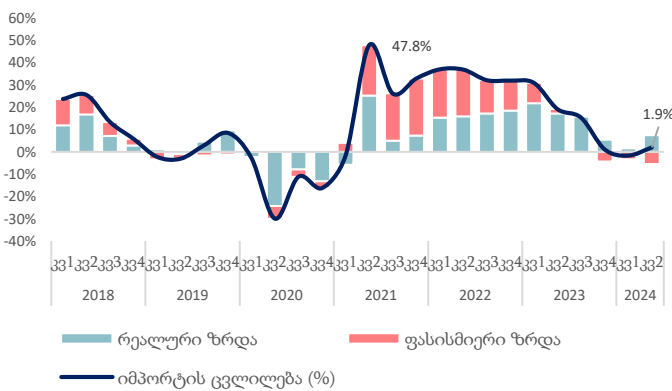

დიაგრამა 24: ადგილობრივი ექსპორტის წლიური ცვლილება

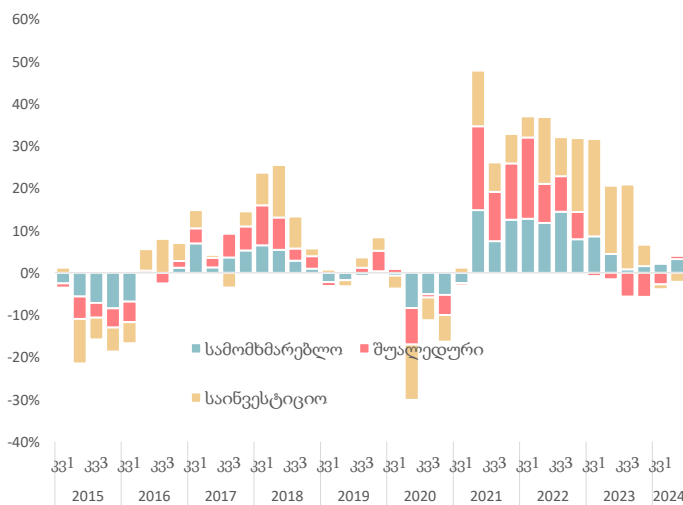
წყარო: საქსტატი

დიაგრამა 25: იმპორტის წლიური ცვლილება

წყარო: საქსტატი

დიაგრამა 26: იმპორტის ცვლილების დეკომპოზიცია

წყარო: საქსტატი; ავტორის გაანგარიშება

საგარეო ვაჭრობა

2020 წელს COVID 19-ის პანდემიის ფონზე, მსოფლიოში საგარეო ვაჭრობამ იკლო, რაც საქართველოს ეკონომიკაზეც აისახა. შემცირებული საწარმოო და სამომხმარებლო აქტივობების ფონზე იმპორტმა კლება განიცადა, ხოლო 2020 წლის პირველ ნახევარში შემცირდა ექსპორტიც.

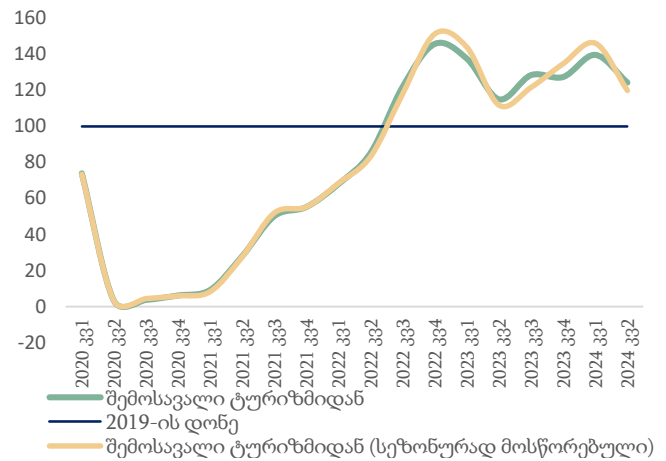
2021 წელს, მას შემდეგ რაც მსოფლიოში და მათ შორის საქართველოშიც დაიწყო შეზღუდვების მოხსნა, საგარეო ვაჭრობამ სწრაფი ტემპებით დაიწყო აღდგენა. გაზრდილ ექსპორტთან ერთად, სწრაფი ტემპებით აღდგა იმპორტიც. ამასთან, ფასების ზრდამ განაპირობა ფასისმიერი ზრდის წვლილის გაზრდაც როგორც ექსპორტის, ასევე - იმპორტის ზრდაში, თუმცა 2022 წელს დაფიქსირდა ადგილობრივი ექსპორტის უფრო ნელი ზრდა, ძირითადად ფასისმიერი ეფექტის შემცირებიდან გამომდინარე. შესაბამისად, 2022 წლის მეოთხე კვარტალში ადგილობრივი ექსპორტის ნომინალური კლება დაფიქსირდა წლიური 7.4 პროცენტის დონეზე, საიდანაც რეალური კლების წვლილი იყო 11.2 პროცენტული პუნქტი. 2023 წელს ექსპორტი კიდევ უფრო შემცირდა, ძირითადად რეალური კლების ხარჯზე, რაც გაგრძელდა 2024 წლის პირველ კვარტალშიც და კლებამ 21.0 პროცენტი შეადგინა, საიდანაც რეალური კლება 18.6 პროცენტს შეადგენდა. მეორე კვარტალში კი ექსპორტი 1.2 პროცენტით შემცირდა, საიდანაც რეალური კლების წვლილი 2.8 პროცენტული პუნქტი იყო, ხოლო ფასების ეფექტმა დადებითი, 1.6 პროცენტული პუნქტი შეადგინა.

2024 წლის მეორე კვარტალში, სამომხმარებლო პროდუქტის იმპორტი გაიზარდა 10.0 პროცენტით (3.2 პპ წილი მთლიან იმპორტში). საინვესტიციო პროდუქტის იმპორტი კლება 5.3 პროცენტს გაუტოლდა (-2.1 პპ მთლიან იმპორტში). რაც შეეხება შუალედურ პროდუქტს, მისმა ზრდამ 2.8 პროცენტი შეადგინა (0.8 პპ მთლიან იმპორტში). 2024 წლის მეორე კვარტალში საქონლის ექსპორტი შემცირდა 4.4 პროცენტით. ექსპორტის მთავარი შემადგენელი ნაწილი კვლავ მსუბუქი ავტომობილებია (მთლიანი ექსპორტის 32.2 პროცენტი), ასევე დიდი წილი ეთილის სპირტისა (მთლიანი ექსპორტის 5.0 პროცენტი) და ყურძნის ნატურალური ღვინოების (მთლიანი ექსპორტის 4.8 პროცენტი) ექსპორტს უკავიათ. უმსხვილესი საიმპორტო სასაქონლო ჯგუფი კვლავ მსუბუქმა ავტომობილებმა, ნავთობპროდუქტებმა და სამკურნალო საშუალებებმა შეადგინა, შესაბამისად, 16.0, 8.6 და 4.2 პროცენტული წილით.

ტურიზმი

2023 წელს ტურიზმიდან მიღებული შემოსავლები სრულიად იყო აღდგენილი 2019 წლის დონესთან შედარებით და აჭარბებდა კიდევაც მას. 2024 წლის მეორე კვარტალში ტურიზმიდან შემოსავალმა 1090.7 მილიონი აშშ დოლარი შეადგინა, რაც წინა წლის ამავე პერიოდის მაჩვენებელთან შედარებით 8.1 პროცენტით მეტია, ხოლო 2019 წლის მაჩვენებლის 124.3 პროცენტს შეადგენს. ყველაზე დიდი წვლილი ტურიზმიდან მიღებულ შემოსავლებში რუსეთს აქვს, საიდანაც სრული შემოსავლის 19.2 პროცენტი მოდის. შემდეგი კონტრიბუტორია თურქეთი - 15.5 პროცენტით, ხოლო მის შემდეგ მოდის ევროკავშირი 12.7 პროცენტით.

დიაგრამა 27: ტურიზმიდან მიღებული შემოსავალი, 2019 = 100

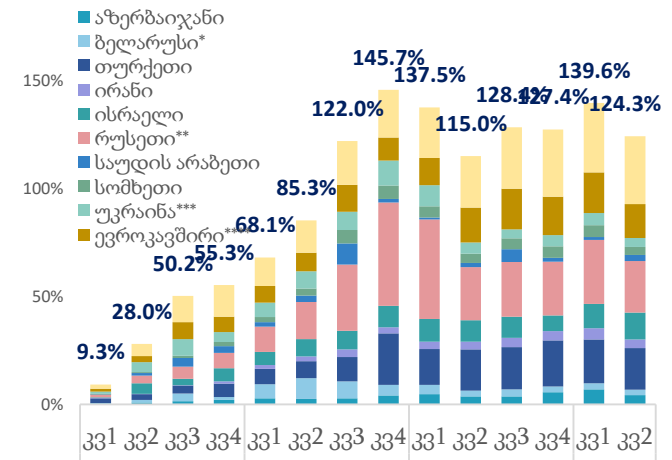

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

ფულადი გზავნილები

2023 წელს წმინდა ფულადი გზავნილების მოცულობამ 3,769,183 მილიონი აშშ დოლარი შეადგინა. ის წინა წელთან შედარებით 6.4 პროცენტით შემცირდა. ეს შემცირება ძალიან საბაზო ეფექტით და რუსეთიდან წმინდა ფულადი გზავნილების მნიშვნელოვანი კლებით (-26.7 პროცენტი წ/წ) იყო გამოწვეული. აღსანიშნავია, რომ 2023 წლის წმინდა ფულადი გზავნილების 34.9 პროცენტი რუსეთიდან შემოვიდა.

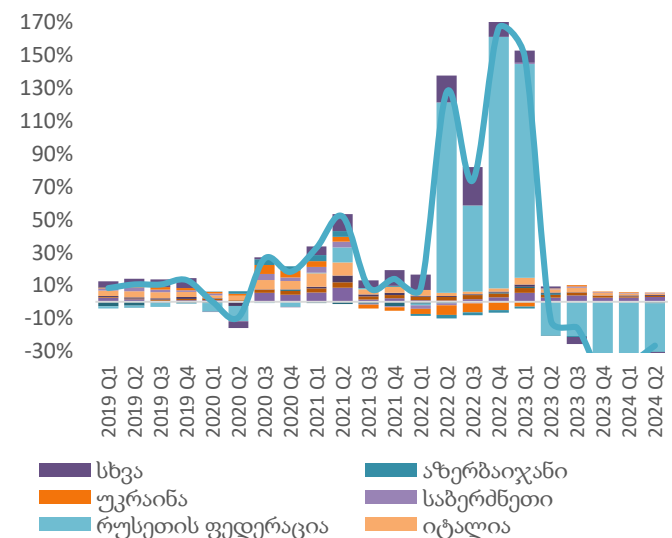
დიაგრამა 28: ტურიზმის აღდგენა ქვეყნების მიხედვით, 2019 წლის შესაბამისი თვე = 100, %

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

რაც შეეხება 2024 წლის მეორე კვარტალს, წმინდა ფულადი გზავნილების მოცულობა იყო 755.2 მილიონი აშშ დოლარი, რაც წინა წლის ამავე პერიოდის მაჩვენებელზე 36.0 პროცენტით ნაკლებია. კლებაში ძირითადი წვლილი შეიტანა რუსეთმა 29.3 პ.პ-ით. ასევე უარყოფითი წვლილი შეიტანა ყირგიზეთმა (-0.3 პ.პ), ყაზახეთმა (-2.2 პ.პ), აზერბაიჯანმა (-0.4 პ.პ), თურქეთმა (-0.9). ზრდა დაფიქსირდა აშშ-დან წმინდა ფულად გზავნილებში 28.1 პროცენტის, რამაც დადებითი წვლილი შეიტანა მთლიან ზრდაში 2.9 პ.პ-ით, ასევე გაიზარდა წმინდა ფულადი გზავნილები გერმანიიდან 10.9 პროცენტით, რამაც 0.6 პ.პ-ით გაზარდა მთლიანი ზრდა, ისრაელიდან 13.2 პროცენტით, რამაც 0.7 პ.პ. დადებითი გავლენა იქონია და იტალიიდან 8.2 პროცენტით, რამაც 1.0 პ.პ. დადებითი წვლილი შეიტანა ზრდაში. აღსანიშნავია, რომ ბოლო პერიოდში რუსეთიდან ფულადი გზავნილები შემცირებულია და უარყოფითი წვლილი შეჰქონდა გზავნილების ზრდაში. აღნიშნული დინამიკა განსხვავებული იყო 2023 წლის მეორე კვარტალამდე, როცა რუსეთიდან დიდი რაოდენობით ფულადი ნაკადების შემოსვლა დაფიქსირდებოდა.

დიაგრამა 29: წმინდა ფულადი გზავნილები

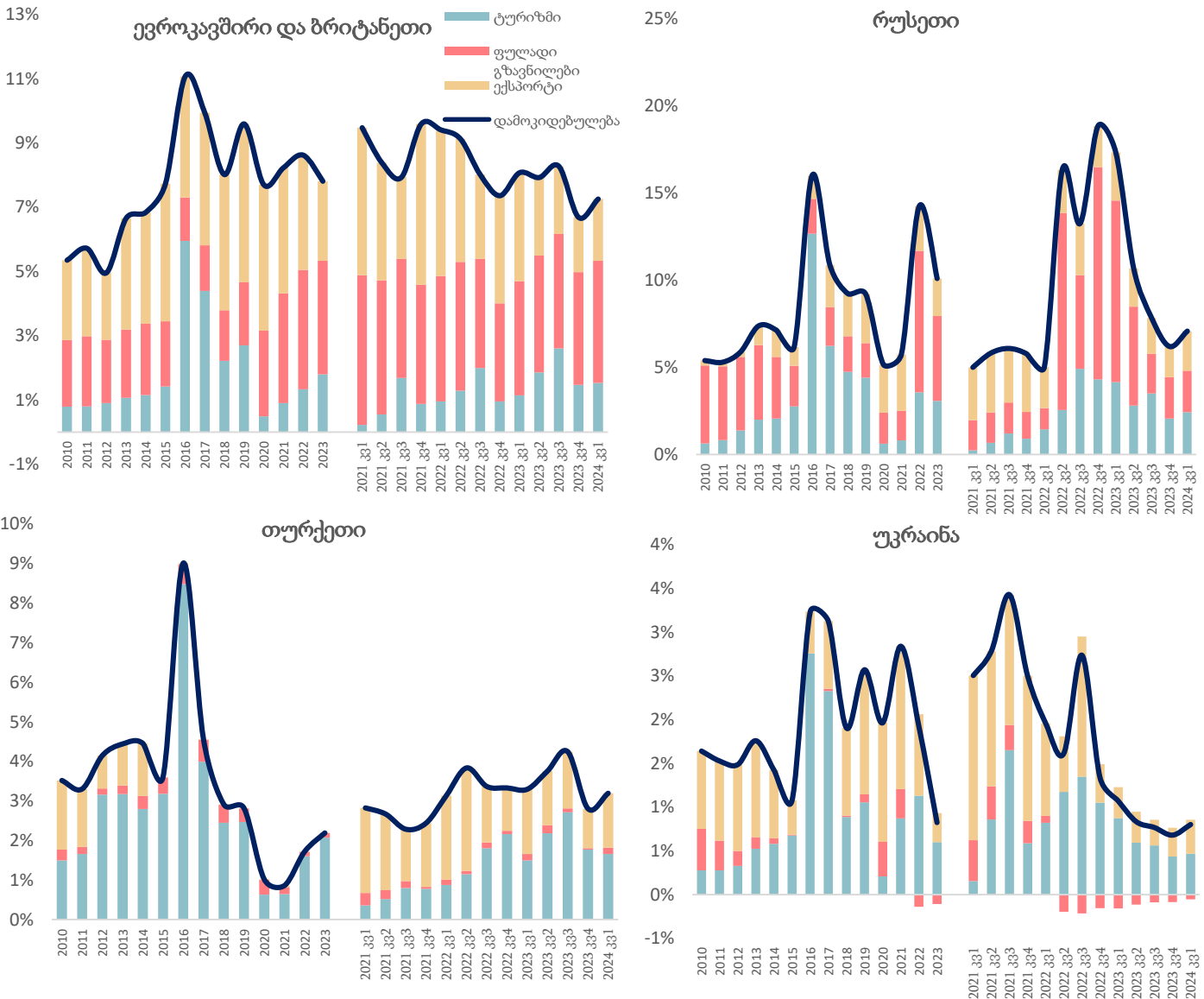

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

სხვა ქვეყნებზე დამოკიდებულება

საქართველოს ეკონომიკა დივერსიფიცირებულია სხვა ქვეყნებზე დამოკიდებულების თვალსაზრისით. მთლიან შიდა პროდუქტში ექსპორტის, ტურიზმისა და ფულადი გზავნილების წილების მიხედვით, საქართველო ყველაზე მეტად დამოკიდებულია რუსეთზე, თურქეთზე, უკრაინასა და ევროკავშირის ქვეყნებზე. 2024 წლის პირველი კვარტლის მონაცემების მიხედვით, რუსეთზე დამოკიდებულება კვლავ მაღალია და ის შემცირდა 2023 წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით. რუსეთზე დამოკიდებულების მთავარი განმაპირობებელია ტურიზმი, ექსპორტი და ფულადი გზავნილები, თუმცა მნიშვნელოვად იკლებს ფულადი გზავნილების წვლილი. თურქეთზე დამოკიდებულება გაზრდილია 2022 და 2023 წლებში, ძირითადად ტურიზმიდან მიღებული შემოსავლების ზრდის გამო. უკანასკნელი 3 წლის განმავლობაში შემცირდა დამოკიდებულება უკრაინაზე, რაც გამოწვეულია უკრაინაში საქონლის ექსპორტისა და ფულადი გზავნილების კლებით. კვლავ მაღალ ნიშნულს ინარჩუნებს ევროკავშირზე დამოკიდებულება და მისი დონე შემცირებულია წინა წლის ანალოგიურ მაჩვენებელთან შედარებით, ძირითადად ექსპორტის გამო. 2024 წლის პირველი კვარტლის (წინა წლის ანალოგიურ მაჩვენებელთან შედარებით) და მთლიანად 2023 წლის განმავლობაში ძირითად პარტნიორებზე (როგორცაა ევროკავშირი და დიდი ბრიტანეთი, რუსეთის ფედერაცია, უკრაინა და თურქეთი) დამოკიდებულების შემცირება მიუთითებს სავალუტო შემოსულობების მეტ დივერსიფიცირებაზე.

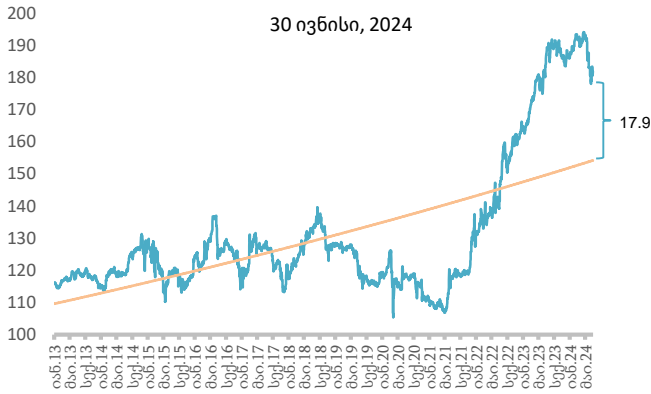
დიაგრამა 30: დამოკიდებულება ძირითად სავაჭრო პარტნიორებზე (%-ულად მშპ-სთან)

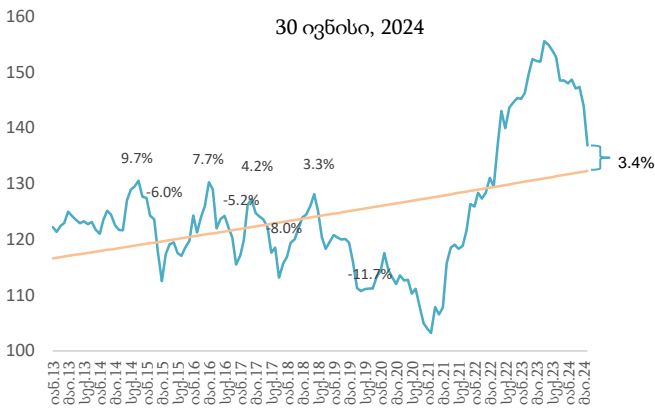
წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი, საქსტატი

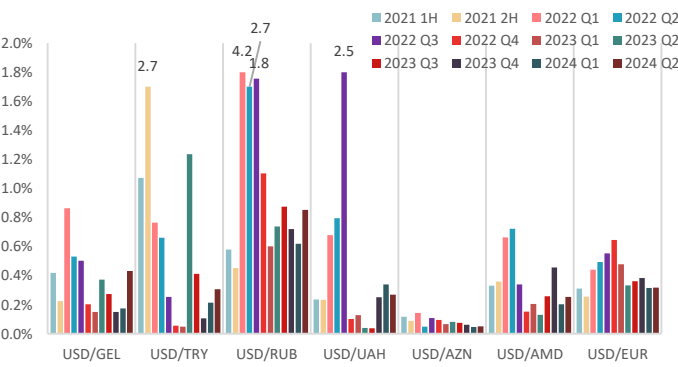
დიაგრამა 31: ნომინალური ეფექტური გაცვლითი კურსი

დიაგრამა 32: რეალური ეფექტური გაცვლითი კურსი

დიაგრამა 33: გაცვლითი კურსის მერყეობა (დღიური საალუტო კურსის სტანდარტული გადახრა)

ცხრილი 1: ნომინალური ეფექტური და რეალური ეფექტური გაცვლითი კურსების ცვლილება

	1 ივლისი, 2024		1 ივლ 2024 - 1 იან 2024		1 ივლ 2024 - 1 იან 2023
ევრო	3.0082	▼	-1.1%	▼	-4.1%
აშშ დოლარი	2.8101	▼	-4.3%	▼	-3.8%
თურქული ლირა	0.0854	▲	6.6%	▲	69.0%
რუსული რუბლი	0.0330	▼	-9.4%	▲	11.3%
ნომინალური ეფექტური გაცვლითი კურსი	181.87	▼	-2.3%	▲	10.5%
რეალური ეფექტური გაცვლითი კურსი (ივნისი 2024)	136.83	▼	-7.5%	▼	-5.9%

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

ბაცვლითი კურსი

COVID-19 პანდემიის საწყის ეტაპზე, მაღალი გაურკვევლობის პირობებში, მთელ მსოფლიოში აღინიშნებოდა დოლარის გამყარება. 2021 წლიდან კი დოლარმა შესუსტება დაიწყო, როგორც განვითარებადი, ისე - განვითარებული ქვეყნების ვალუტებთან. მსგავს ტრაექტორიას გაჰყვა ლარიც. 2021 წლის აპრილიდან, ლარმა სწრაფი გამყარება დაიწყო, რასაც ხელს უწყობდა როგორც დოლარის დადამკავალი ტენდენცია, ასევე სწრაფად მზარდი ექსპორტი და გაუმჯობესებული მოლოდინები. 2022 წლის დასაწყისიდან შეინიშნებოდა ლარის გამყარება, მაგრამ რუსეთის მიერ უკრაინაში წამოწყებული ომის შემდგომ, ლარი მკეთრად გაუფასურდა შემდგომ კი დასტაბილურება დაიწყო გამყარების მხრივ. ამ ყველაფერმა გაზარდა ლარის მერყეობა. ლარის გაზრდილი მერყეობა თანხვედრაშია საქართველოს სავაჭრო პარტნიორი ქვეყნების ვალუტების ქცევასთან. 2024 წლის მეორე კვარტალში ლარის ნომინალური სავალუტო კურსი მაღალი მერყეობით ხასიათდებოდა და დაბალი ტემპით გაუფასურდა, რასაც ძირითადად განაპირობებდა შემცირებული სავალუტო შემოსულობები და პოლიტიკური დაძაბულობა. ამავე კვარტალში ლარი დოლართან მიმართებაში 4.3-ით, ხოლო ევროსთან მიმართებით კი 3.5 პროცენტით გაუფასურდა წინა კვარტალთან შედარებით. რაც შეეხება თურქულ ლირას, ლარმა მის მიმართ 2.5 პროცენტიანი გაუფასურება განიცადა ამავე პერიოდში. რუსულ რუბლთან მიმართ ლარი 13.5 პროცენტით გაუფასურდა. 2024 წლის მეორე კვარტალში ლარის ნომინალური და რეალური ეფექტური გაცვლითი კურსი გაუფასურდა და მიუხედავად ეროვნული ვალუტის ამ გაუფასურებისა, მის საშუალოვადიან ტრენდს აღემატებოდა შესაბამისად 17.9 და 3.4 პროცენტით.

ფისკალური სექტორი

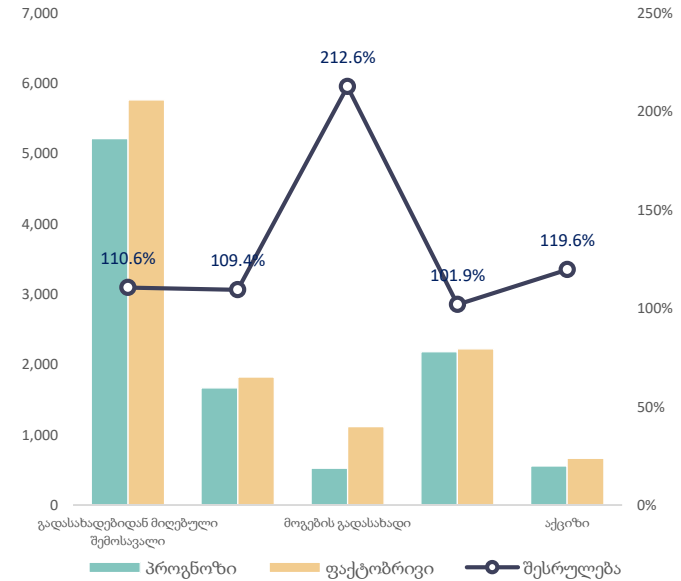
ნაერთი ბიუჯეტის შესრულება

2024 წლის მეორე კვარტალში ნაერთი ბიუჯეტის გადასახადებიდან მიღებული შემოსავლის საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვრა 5,216 მლნ ლარით, საანგარიშო პერიოდში კი მობილიზებულ იქნა 5,766 მლნ ლარი, რაც შეადგენს საპროგნოზო მაჩვენებლის 110.6 პროცენტს.

- საშემოსავლო გადასახადის სახით მობილიზებულია 1,824 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (1,667 მლნ ლარი) 109.4 პროცენტია.
- მოგების გადასახადის სახით მობილიზებულია 1,116 მლნ ლარი, რაც აღემატება საპროგნოზო მაჩვენებელს (525 მლნ ლარი) და მის 212.6 პროცენტს შეადგენს.
- დამატებული ღირებულების გადასახადის სახით მობილიზებულია 2,223 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (2,182 მლნ ლარი) 101.9 პროცენტია.
- აქციის სახით მობილიზებულია 665 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (556 მლნ ლარი) 116.9 პროცენტია.
- იმპორტის გადასახადის სახით მობილიზებულია 36 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (39 მლნ ლარი) 92.3 პროცენტია.
- ქონების გადასახადის სახით მობილიზებულია 490 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (476 მლნ ლარი) 103.1 პროცენტია.

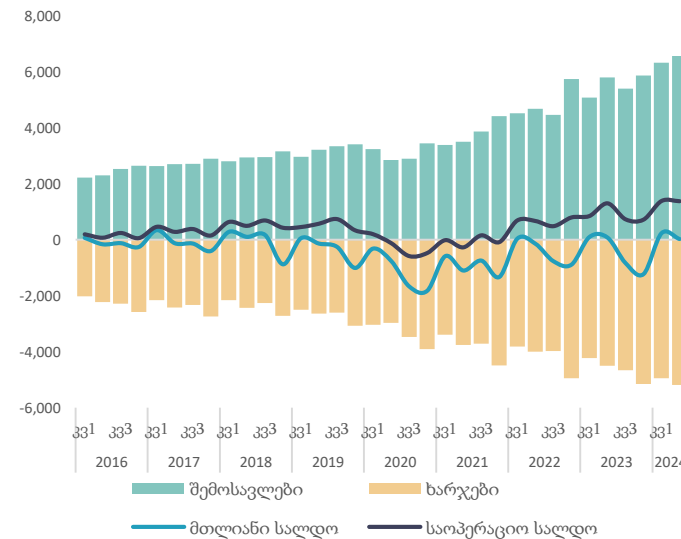
2024 წლის მეორე კვარტალში, წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით, ნაერთი ბიუჯეტის შემოსავლები გაიზარდა 13.0 პროცენტით, ხოლო ხარჯები გაიზარდა 15.1 პროცენტით. ამავე დროს, ნაერთი ბიუჯეტის საოპერაციო სალდომ, რაც წარმოადგენს მთავრობის დანაზოგს, შეადგინა 1,366 მლნ ლარი, ხოლო მთლიანი სალდო განისაზღვრა 24 მლნ ლარით.

დიაგრამა 34: ნაერთი ბიუჯეტის შესრულება

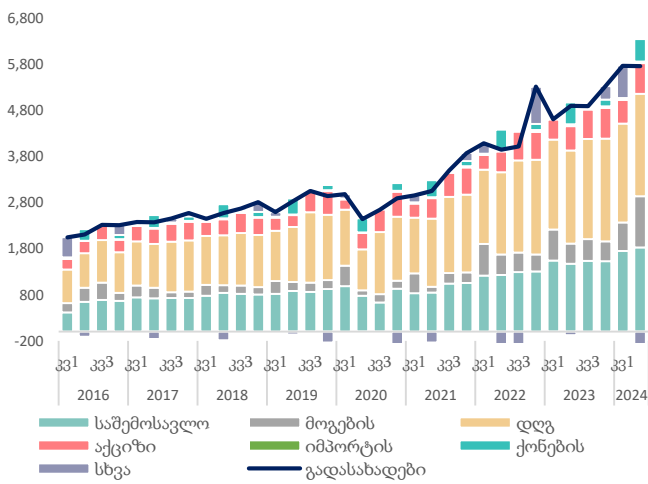
წყარო: საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

დიაგრამა 35: ნაერთი ბიუჯეტის სალდო

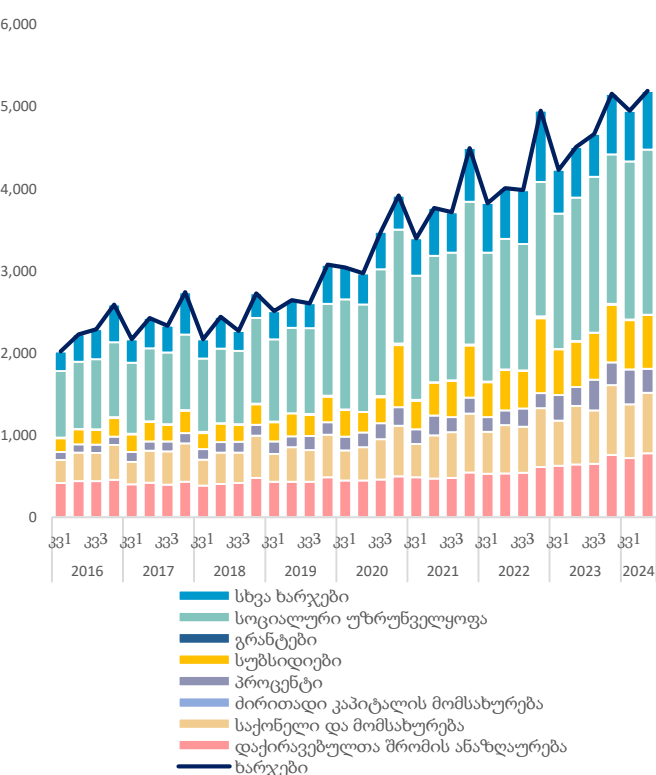
წყარო: საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

დიაგრამა 36: გადასახადებიდან მიღებული შემოსავალი

წყარო: საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

დიაგრამა 37: ნაერთი ბიუჯეტის ხარჯები

წყარო: საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

საბიუჯეტო შემოსავლებში მნიშვნელოვან წილს იკავებს გადასახადებიდან მიღებული შემოსავალი, რაც 2024 წლის მეორე კვარტლის მონაცემებით შეადგენს 88.0 პროცენტს. ნაერთმა ბიუჯეტმა გადასახადებიდან მიიღო 5,766 მლნ ლარი, რაც 17.7 პროცენტით მეტია წინა წლის შესაბამის მაჩვენებელზე. საშემოსავლო გადასახადიდან მიღებული შემოსავალი წლიურად გაიზარდა 24.0 პროცენტით და გაუტოლდა 1,824 მლნ ლარს. მოგების გადასახადიდან მიღებული შემოსავლები კი წლიურად 152.6 პროცენტით გაიზარდა წინა წლის მეორე კვარტალთან შედარებით და გაუტოლდა 1,116 მლნ ლარს, რაც შეადგენს საგადასახადო შემოსავლების 19.4 პროცენტს. ამავე დროს, გადასახადებიდან მიღებულ შემოსავალში მნიშვნელოვანი ზრდა შეინიშნება დამატებული ღირებულებისა და საშემოსავლო გადასახადებში. კერძოდ, დამატებული ღირებულების გადასახადიდან მიღებული შემოსავალი გაიზარდა 10.1 პროცენტით და მოიცავს საგადასახადო შემოსავლების 38.5 პროცენტს. რაც შეეხება საშემოსავლო გადასახადიდან მიღებულ შემოსავალს, მისი წილი შეადგენს 31.6 პროცენტს, ხოლო ზრდის ტემპი გაუტოლდა 24.0 პროცენტს. 25.4 პროცენტით გაიზარდა აქციზიდან მიღებული შემოსავალი.

2024 წლის მეორე კვარტალში ხარჯები წლიურად გაიზარდა 15.1 პროცენტით და შეადგინა 5,189 მლნ ლარი. ბიუჯეტის ხარჯების ნაწილში ყველაზე დიდი წილი უკავია სოციალურ უზრუნველყოფაზე გაწეულ ხარჯებს, რომელიც შეადგენს მთლიანი ხარჯების 38.7 პროცენტს, ხოლო წლიური ზრდის ტემპი ტოლია 15.0 პროცენტის. გაიზარდა შრომის ანაზღაურებაზე გაწეული ხარჯები, რომლის წლიური ზრდის ტემპი გაუტოლდა 21.2 პროცენტს და შეადგინა 778 მლნ ლარი, რაც არის მთლიანი ხარჯების 15.0 პროცენტი. რაც შეეხება ხარჯების დანარჩენ მუხლებს, საქონელსა და მომსახურებას (მთლიანი ხარჯების 14.2 პროცენტი), სუბსიდიებს (მთლიანი ხარჯების 12.6 პროცენტი), პროცენტს (მთლიანი ხარჯების 5.6 პროცენტი) და სხვა ხარჯებს (მთლიანი ხარჯების 13.8 პროცენტი), 2023 წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით, შესაბამისად, 3.2 პროცენტით, 17.7 პროცენტით, 28.4 პროცენტით და 16.3 პროცენტით მეტი იქნა მათზე მიმართული.

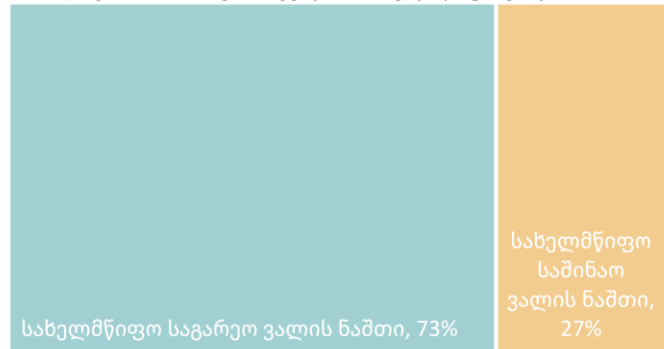

საქართველოს სახელმწიფო ვალი

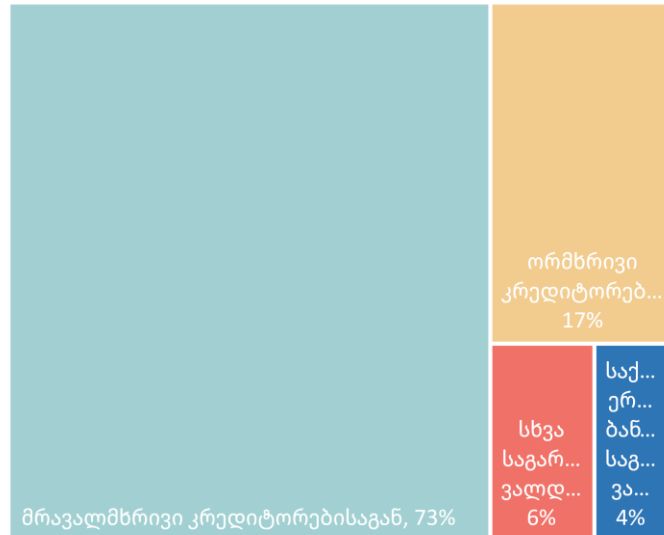
2024 წლის 30 ივნისის მდგომარეობით საქართველოს სახელმწიფო ვალის ნაშთმა შეადგინა 33,316 მლნ ლარი, მათ შორის:

- სახელმწიფო საშინაო ვალის ნაშთი შეადგენს 8,864.8 მლნ ლარს, მათ შორის:
 - ეროვნული ბანკისათვის განკუთვნილი ერთწლიანი ყოველწლიურად განახლებადი სახელმწიფო ობლიგაცია („ობლიგაცია სებ-ისთვის“) – 40.8 მლნ ლარი;
 - სხვადასხვა ვადის მქონე სახელმწიფო ობლიგაციები ღია ბაზრის ოპერაციებისათვის („ობლიგაციები ღია ბაზრისთვის“) – 170 მლნ ლარი;
 - ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო ვალდებულებები - 410 მლნ ლარი;
 - ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო ობლიგაციები - 8,202.8 მლნ ლარი;
- სახელმწიფო საგარეო ვალის ნაშთი შეადგენს 24,451.5 მლნ ლარს.

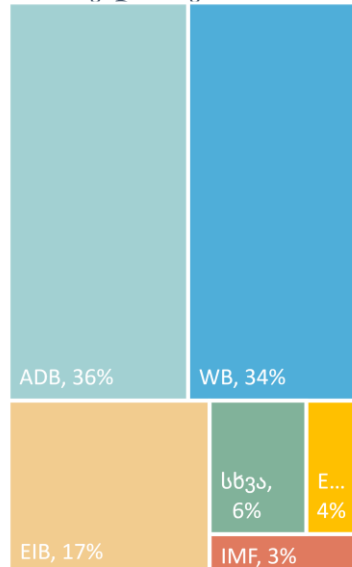
დიაგრამა 38: საქართველოს სახელმწიფო ვალი

სახელმწიფო საგარეო ვალი

მრავალმხრივი

ორმხრივი

წყარო: საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

მონეტარული სექტორი

პარამეტრების ლარიზაცია

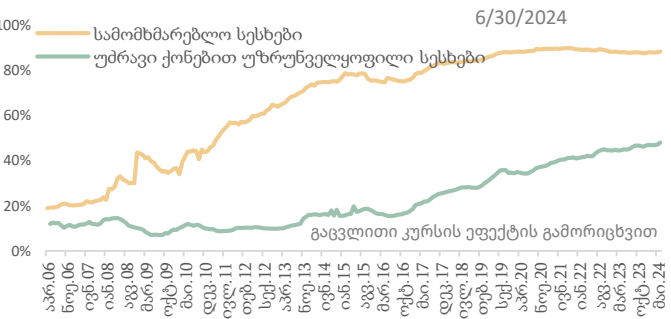
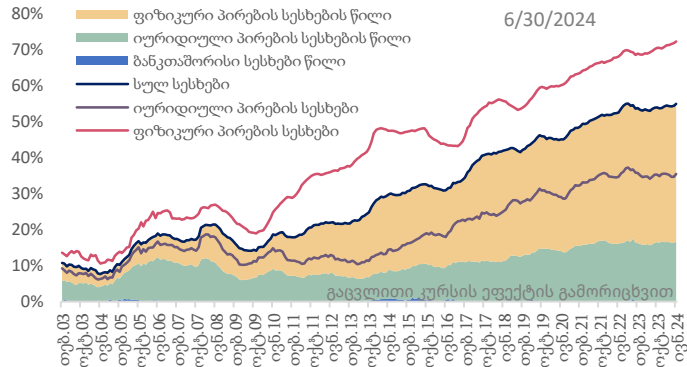
სესხების ლარიზაციას მზარდი ტენდენცია გააჩნია. 2024 წლის 30 ივნისის მდგომარეობით მთლიანი სესხების ნაშთების ლარიზაცია 55.0 პროცენტს გაუტოლდა. აღსანიშნავია, რომ მთლიანი სესხების ლარიზაციის ძირითად დეტერმინანტს კვლავ ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხების ლარიზაცია წარმოადგენს. 2024 წლის 30 ივნისისთვის ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხების ნაშთებზე ლარიზაციამ 72.3 პროცენტი, ხოლო იურიდიულ პირებზე გაცემული სესხების ნაშთებზე 35.5 პროცენტი შეადგინა.

რაც შეეხება სესხების ლარიზაციას უზრუნველყოფის მიხედვით, სამომხმარებლო სესხების ლარიზაცია მნიშვნელოვნად აღემატება უძრავი ქონებით უზრუნველყოფილი სესხების ლარიზაციას. სამომხმარებლო სესხების ლარიზაცია 2024 წლის მეორე კვარტლის განმავლობაში 88 პროცენტის ირგვლის მერყეობდა და 30 ივნისის მდგომარეობით 88.3 პროცენტი შეადგენა. რაც შეეხება იპოთეკური სესხების ლარიზაციას, ის ამავე პერიოდში 47.9 პროცენტს გაუტოლდა.

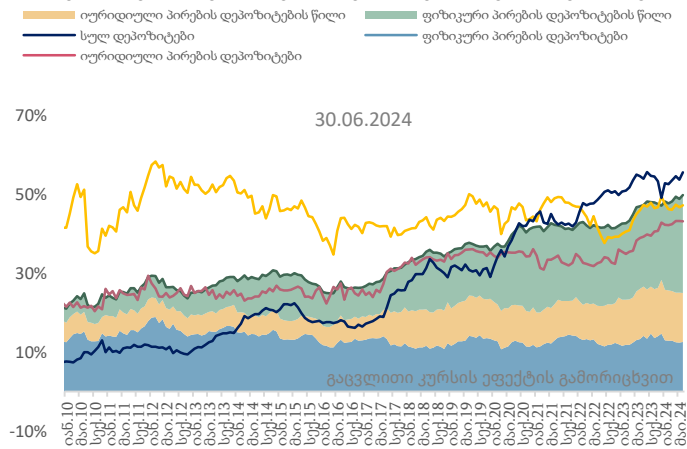
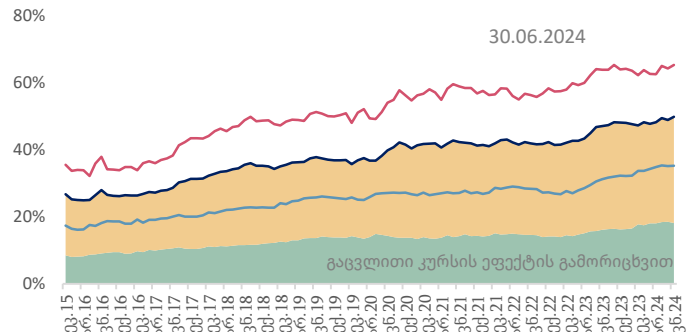
დეპოზიტების ლარიზაცია ჩამოუვარდება სესხების ლარიზაციას. მთლიანი დეპოზიტების ლარიზაცია მიმდინარე წლის 30 ივნისის მდგომარეობით 49.8 პროცენტს შეადგინა. დეპოზიტების ლარიზაციას მნიშვნელოვნად განაპირობებს იურიდიული პირების დეპოზიტების ლარიზაცია, რომელიც 2024 წლის 30 ივნისს 65.2 პროცენტს გაუტოლდა, ხოლო ამავე პერიოდში ფიზიკური პირების დეპოზიტების ლარიზაცია 35.2 პროცენტს შეადგენს.

აღსანიშნავია, რომ დეპოზიტების ლარიზაციაში ძირითად კონტრიბუტორს კვლავ ვადიანი დეპოზიტების ლარიზაცია წარმოადგენს, რომლის მნიშვნელობაც 30 ივნისის მდგომარეობით, 55.6 პროცენტს გაუტოლდა. ამავე პერიოდში მიმდინარე ანგარიშების ლარიზაცია 47.2 პროცენტს შეადგენს, ხოლო მოთხოვნამდე დეპოზიტების ლარიზაცია 43.2 პროცენტს გაუტოლდა.

დიაგრამა 39: სესხების ლარიზაცია

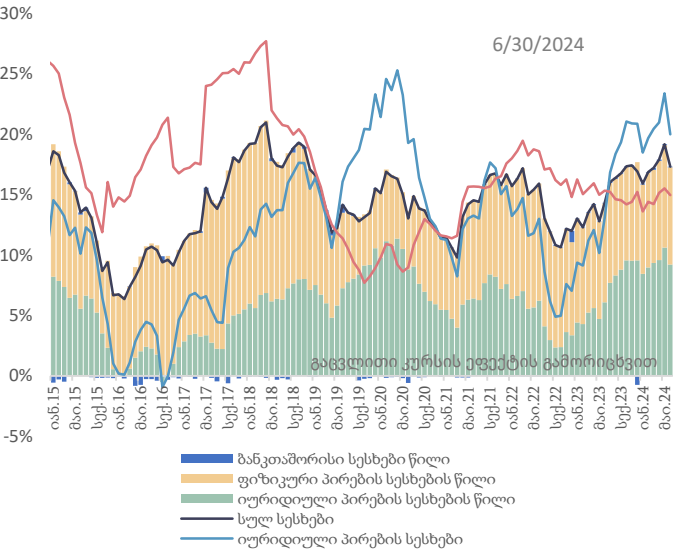

დიაგრამა 40: დეპოზიტების ლარიზაცია

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

დიაგრამა 41: სესხების წლიური ზრდა

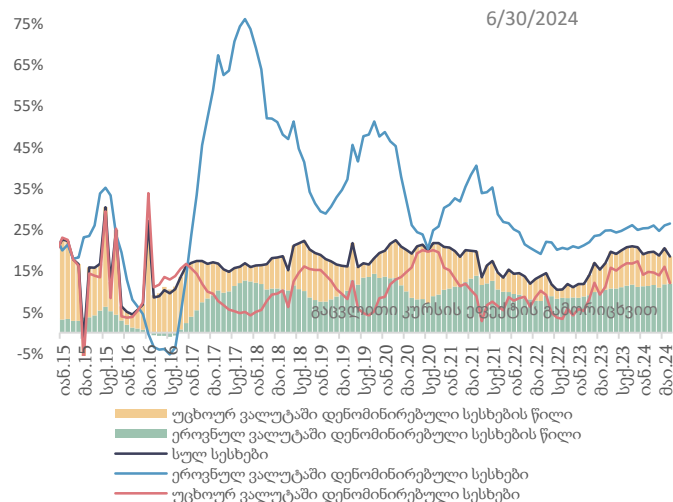
სესხების მიმოხილვა

2024 წლის 30 ივნისის მდგომარეობით 2023 წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით მთლიანი სესხები 17.3 პროცენტით გაიზარდა, რაც 0.11 პროცენტული პუნქტით მაღალია წინა კვარტალში დაფიქსირებულ მნიშვნელობაზე (კურსის ეფექტის გამორიცხვით). აგრეთვე მნიშვნელოვანი ზრდა შეინიშნება იურიდიული პირების სესხების წლიურ ზრდაშიც, რამაც განაპირობა მისი მნიშვნელობის 20 პროცენტამდე ზრდა. ამავე პერიოდში ფიზიკური პირების სესხების წლიური ზრდა 15 პროცენტს შეადგენს.

აღსანიშნავია, რომ ეროვნული ვალუტაში დენომინირებული სესხების ზრდა ბოლო პერიოდში მაღალ ტემპს ინარჩუნებს, რომლის მნიშვნელობაც 2024 წლის 30 ივნისის მდგომარეობით 21.4 პროცენტს გაუტოლდა. აღნიშნული მაჩვენებელი 1.9 პროცენტული პუნქტით მაღალია 2023 წლის ანალოგიურ მნიშვნელობაზე. ამავე პერიოდში უცხოურ ვალუტაში დენომინირებული სესხების ზრდამ 12.7 პროცენტი შეადგინა, რაც 1.9 პროცენტული პუნქტით ჩამოუვარდება გასული კვარტლის მნიშვნელობას (კურსის ეფექტის გამორიცხვით).

2024 წლის 30 ივნისის მდგომარეობით, უძრავი ქონებით უზრუნველყოფილი სესხების წლიურმა ზრდამ 18.5 პროცენტი შეადგინა. ამასთან აღსანიშნავია, რომ ეროვნულ ვალუტაში დენომინირებულ იპოთეკურ სესხებში 26.5 პროცენტიანი ზრდა დაფიქსირდა, რაც 0.5 პროცენტული პუნქტით აღემატება წინა კვარტლის ანალოგიურ მნიშვნელობას. ხოლო უცხოურ ვალუტაში დენომინირებული იპოთეკური სესხების ზრდა 12.0 პროცენტს შეადგენს, რაც 2.6 პროცენტული პუნქტით დაბალია წინა კვარტალთან შედარებით.

დიაგრამა 42: უძრავი ქონებით უზრუნველყოფილი სესხების წლიური ზრდა

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

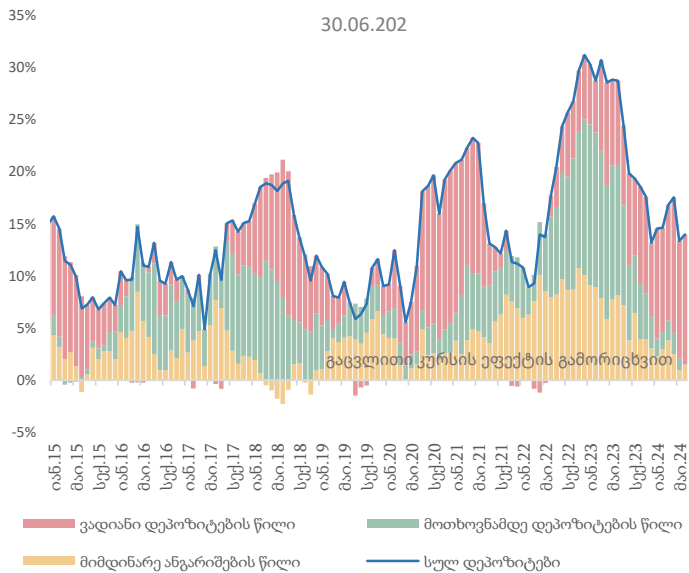
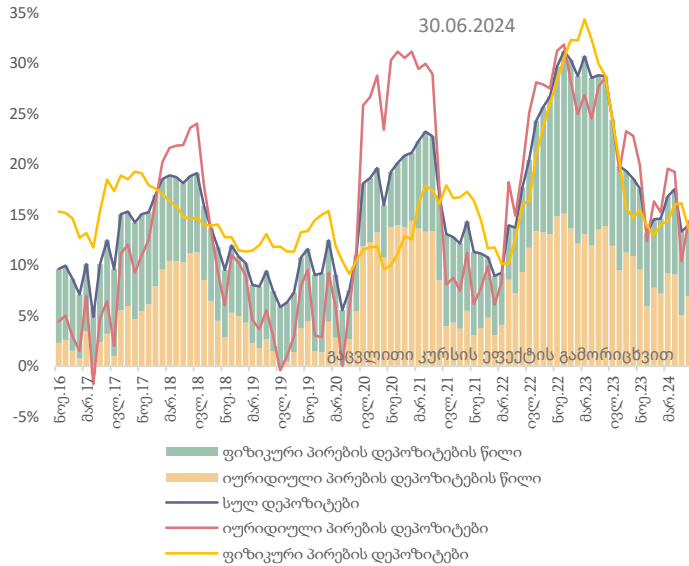
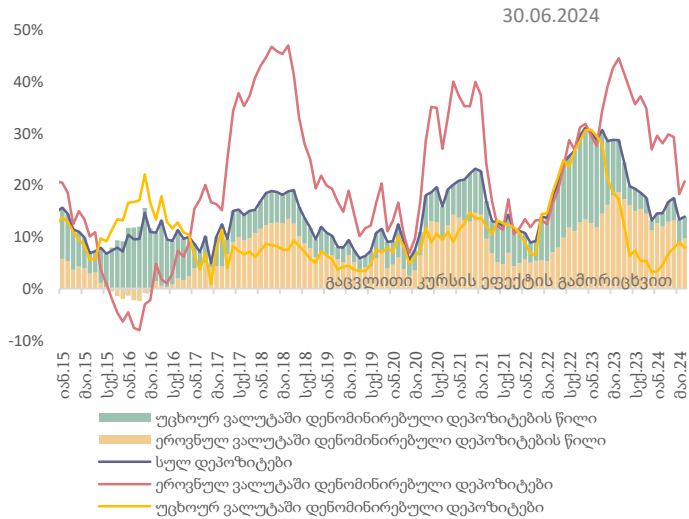
დეპოზიტების მიმოხილვა

2024 წლის 30 ივნისის მთლიანი დეპოზიტების ზრდა, 2023 წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით, 14 პროცენტს შეადგენს, რაც 2.8 პროცენტული პუნქტით ჩამოუვარდება წინა კვარტლის ანალოგიურ მაჩვენებელს. ამის ძირითად მიზეზს წარმოადგენს უცხოურ ვალუტაში დენომინირებული დეპოზიტების ზრდის ტემპის შედარებით დაბალი დონე. ეროვნულ ვალუტაში დენომინირებული დეპოზიტების წლიურმა ზრდამ 20.7 პროცენტი შეადგინა. ამავე პერიოდში კი უცხოური ვალუტით დენომინირებული დეპოზიტების წლიურმა ზრდამ 7.9 პროცენტი შეადგინა.

2024 წლის 30 ივნისის მდგომარეობით, ფიზიკური პირების დეპოზიტების ზრდამ 13.6 პროცენტი შეადგინა, ხოლო იურიდიული პირების დეპოზიტების წლიურმა ზრდამ იმავე პერიოდში 14.3 პროცენტს გაუტოლდა.

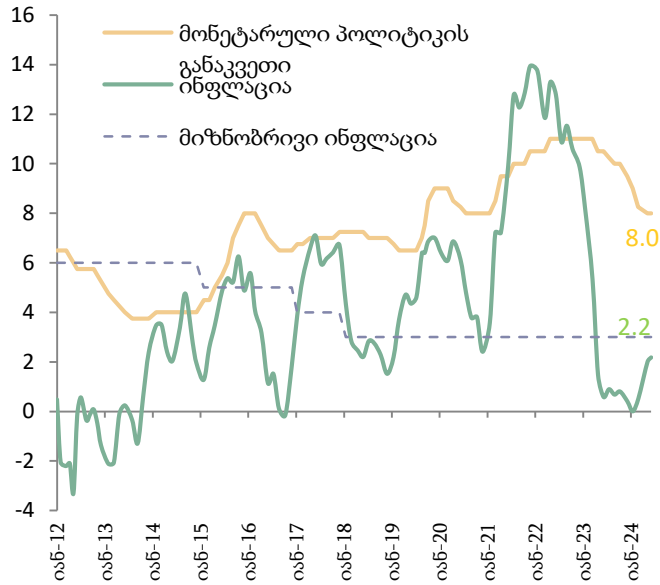
რაც შეეხება დეპოზიტების ზრდას ტიპების მიხედვით, ყველაზე მაღალი ზრდით ხასიათდება ვადიანი დეპოზიტები. 2024 წლის 1 ივლისისათვის, ვადიან დეპოზიტებში წლიური ზრდის ტემპმა შეადგინა 32.4 პროცენტი. რაც შეეხება მიმდინარე ანგარიშსა და მოთხოვნამდე დეპოზიტებს, მათმა წლიურმა ზრდამ, შესაბამისად, შეადგინა 5.1 და 0.1 პროცენტი.

დიაგრამა 43: დეპოზიტების წლიური ზრდა

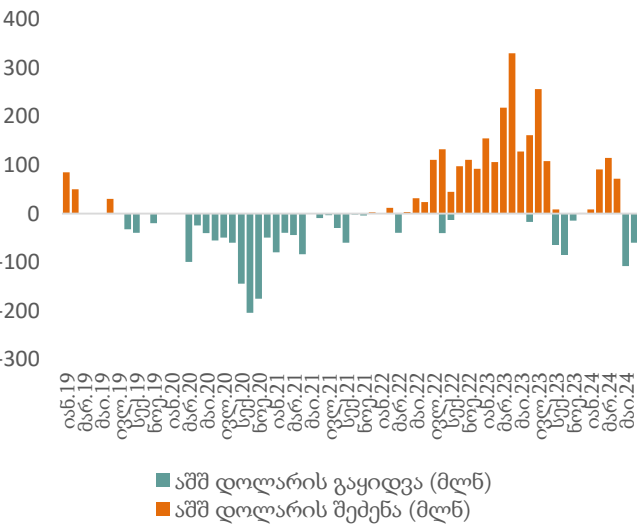

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

დიაგრამა 44: ინფლაცია და მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი

დიაგრამა 45: სებ-ის სავალუტო აუქციონზე აშშ დოლარით ვაჭრობის დინამიკა, მლნ

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი

საქართველოს ეროვნული ბანკის (სებ) მონეტარული პოლიტიკის კომიტეტმა 2024 წლის მეორე კვარტალში ჩაატარა 2 სხდომა. სებ-ის მონეტარული პოლიტიკის კომიტეტმა მიმდინარე წლის 22 მაისს რეფინანსირების განაკვეთი 0.25 პპ-ით შეამცირა, ხოლო 19 ივნისს ის უცვლელი დატოვა. სებ-ის უკანასკნელი გადაწყვეტილებით (19 ივნისი), აღნიშნული მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი 8.0 პროცენტზე განისაზღვრა.

სებ-ს მიხედვით, საქართველოში დაბალი ინფლაციური გარემოა. აღნიშნული სიტუაცია განპირობებულია როგორც საშინაო, ისე საგარეო ფაქტორებით. საშინაო ფაქტორებიდან ხაზგასასმელია მკაცრი მონეტარული პოლიტიკის ეფექტები, ადგილობრივად წარმოებული პროდუქციის კლებადი ინფლაცია და შემცირებული ინფლაციური მოლოდინები. ამის გარდა ქვეყნის ეკონომიკური ზრდა უზრუნველბა მაღალ ტემპს (2024 წლის პირველი ნახევრის ეკონომიკური ზრდა 9.0%-ია), რომელსაც გაზრდილი საკრედიტო აქტივობაც უწყობს ხელს, თუმცა პარალელურად წარმოების პოტენციალის ზრდა ინფლაციურ მოლოდინებს ამსუბუქებს. საგარეო ფაქტორებიდან გამოსარჩევია მაღალ დონეზე არსებული გლობალური ეკონომიკური გაურკვევლობა, რამაც შესაძლოა ინფლაციური წნეხი წარმოქმნას, მაღალ დონეზე რჩება. ასევე შეიმჩნევა ჩინეთიდან საქონლის ტრანსპორტირების ღირებულების ზრდა, რაც იმპორტირებული პროდუქციის გაძვირების რისკს აჩენს. საქართველოში ინფლაციამ პიკური პერიოდი უკვე გაიარა, შემცირდა და სამიზნე მაჩვენებელს ჩამოცდა კიდევ. მიმდინარე წლის ივნისში ინფლაციამ 2.2 პროცენტი შეადგინა. ასევე ხაზგასასმელია, რომ 2024 წლის პირველი ნახევრის საშუალო ფაქტობრივი ინფლაცია 1.1%-ია და უკვე სამიზნე მაჩვენებელს (3%) ჩამოსცდა. მოსალოდნელია, რომ საქართველოს ეროვნული ბანკი ნული ტემპით მოახდენს მონეტარული პოლიტიკის მეტად შერბილებას ინფლაციური რისკების გათვალისწინებით.

2024 წლის მეორე კვარტალში ეროვნულმა ბანკმა Bmatch-ის პლატფორმისა და სავალუტო აუქციონის საშუალებით განახორციელა რამოდენიმე სავალუტო ინტერვენცია. აპრილში სებ-მა შეისყიდა 71.4 მლნ აშშ დოლარი, ხოლო მაისსა და ივნისში კი გაყიდა 168.7 მლნ აშშ დოლარი.

საპროცენტო განაკვეთები

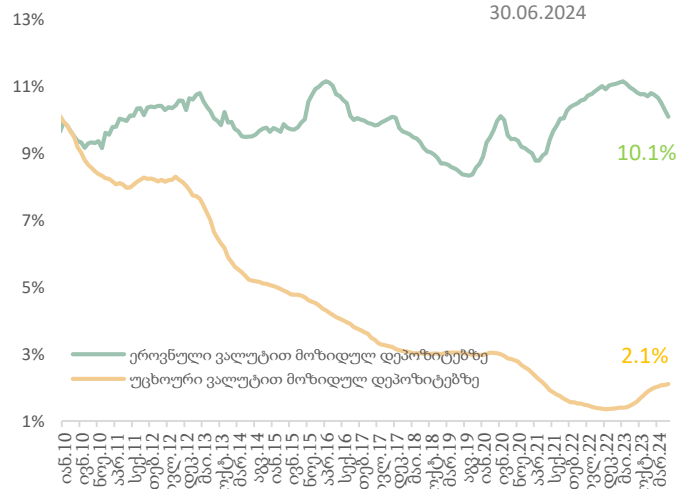
2024 წლის 30 ივნისისათვის, უცხოური ვალუტით განთავსებულ დეპოზიტებზე საპროცენტო განაკვეთმა 2.6 პროცენტი შეადგინა, ხოლო ეროვნული ვალუტით 10.0 პროცენტს უტოლდება.

2024 წლის 1 ივლისის მდგომარეობით, იურიდიული პირების მიერ ეროვნულ ვალუტაში განთავსებულ დეპოზიტებზე საშუალო შეწონილი საპროცენტო განაკვეთი 10.0 პროცენტს გაუტოლდა, ხოლო უცხოური ვალუტით - 3.1 პროცენტს. ამავე პერიოდში ფიზიკური პირების დეპოზიტებზე საშუალო წლიური საპროცენტო განაკვეთები უცხოური ვალუტით განთავსებულ დეპოზიტებზე 2.1 პროცენტს, ხოლო ეროვნული ვალუტით - 10.1 პროცენტს შეადგენს.

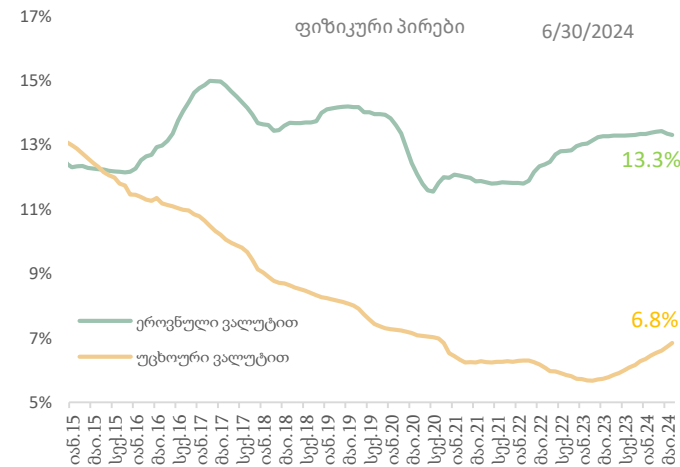
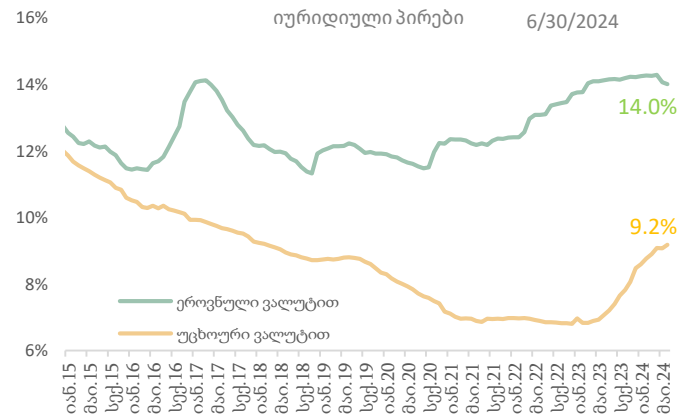
2024 წლის 30 ივნისის საშუალო წლიური შეწონილი საპროცენტი განაკვეთი მოკლევადიან სამომხმარებლო სესხებზე 12.2 პროცენტს გაუტოლდა (ეროვნული ვალუტით - 16.0 პროცენტი, ხოლო უცხოური ვალუტით - 6.1 პროცენტი). გრძელვადიან სამომხმარებლო სესხებზე საშუალო შეწონილ საპროცენტო განაკვეთს მნიშვნელოვანწილად ეროვნულ ვალუტაში დენომინირებული სესხები განსაზღვრავს. მისი სიდიდე აღნიშნულ პერიოდში 15.6% იყო.

იურიდიულ პირებზე გაცემულ ეროვნულ ვალუტაში დენომინირებულ იპოთეკურ სესხებზე საპროცენტო განაკვეთი 2024 წლის 30 ივნისს 12.5 პროცენტს შეადგენდა, ხოლო უცხოური ვალუტით - 9.4 პროცენტს. ამავე პერიოდში ფიზიკურ პირებზე ეროვნულ ვალუტაში გაცემულ სესხებზე საპროცენტო განაკვეთმა 12.4 პროცენტი შეადგინა, ხოლო უცხოურ ვალუტაში კი - 7.4 პროცენტი.

დიაგრამა 46: საპროცენტო განაკვეთები დეპოზიტების ნაშთებზე

დიაგრამა 47: საპროცენტო განაკვეთები გაცემულ, უძრავი ქონებით უზრუნველყოფილ სესხებზე

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

საინფორმაციო ფურცელი

პუბლიკაცია მომზადებულია საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მაკროეკონომიკური ანალიზისა და ფისკალური პოლიტიკის დაგეგმვის დეპარტამენტის მიერ. პუბლიკაციაში მოცემული ინფორმაცია და აზრები წარმოადგენს ავტორების - მაკროეკონომიკური ანალიზისა და ფისკალური პოლიტიკის დაგეგმვის დეპარტამენტის ეკონომიკური გუნდის აზრებს და არ წარმოადგენს საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს ოფიციალურ პოზიციას. პუბლიკაციაში მოყვანილი ანალიტიკური ინფორმაცია ემსახურება საინფორმაციო მიზნებს და მოპოვებულია საჯარო წყაროებიდან. ანგარიშში მოცემული პროგნოზები და გაანგარიშებები არ უნდა იყოს მიღებული, როგორც დაპირება, მინიშნება და გარანტია.

